

Mlašč tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo · svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt 2.

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

LETO XII./ŠTEVILKA 30

CELOVEC, DNE 28. JULIJA 1960

CENA 2.— ŠILINGA

Posojilo in povračilo

Te dni je bil objavljen v New Yorku avstrijski memorandum o Južni Tirolski, katerega je predložila Avstrija Združenim narodom. V memorandumu so podrobno opisane narodnostne prilike avstrijske manjšine v Italiji. Avstrija zahteva v njem regionalno avtonomijo za bocensko provinco. V memorandumu zavrača nadalje sedanjost prakso italijanskih oblasti pri reševanju južnotirolskega vprašanja, ki ne upošteva zahtev predstavnikov Južnih Tirolcev in ugotavlja, da ni v skladu z obveznostmi, izvirajočimi iz sporazuma Gruber-De Gasperi. Z vprašanjem, ki ga ni bilo moč rešiti v preteklih letih med Avstrijo in Italijo, naj se sedaj bavi UNO.

Tudi mi se strinjamo v vsakem oziru s predloženim memorandumom ter pozdravljamo, da se naša vlada tako odločno zavzema za svojo manjšino. Njena borba za pravice Južnih Tirolcev je vzbudila v preteklih letih veliko pozornost v svetu, še prav posebno zato, ker se je kot majhna država tako neustrašeno in dosledno zavzemala za ohranitev etničnega in kulturnega značaja svoje manjšine na Južnem Tirolskem. Vendar se nam ob branju avstrijskega memoranduma nehoti vsiljuje misel, kako je Avstrija sama rešila vprašanja manjšin, ki prebivajo v okviru njenih meja? Na to vprašanje pa moramo žal povsem negativno odgovoriti. Člen 7 državne pogodbe obsega za zaščito slovenske manjšine jasna določila, ki jih Avstrija do zdaj ni izpolnila. Oba od parlamenta sprejeta manjšinska zakona, tako šolski kot zakon o uradnem jeziku na sodiščih, smo koroški Slovenci odklonili, ker v njih v nobenem oziru ni bilo upoštevano mnenje manjšine.

Te dni pa se je zopet pojavila v avstrijskem časopisu vest, iz katere razvidimo, da Avstrija tudi v bodoče ni pripravljena reševati manjšinskega vprašanja v lastni državi v soglasju s prizadeto manjšino. Notranje ministrstvo je namreč pripravilo osnutek zakona, ki predvideva za prebivalce južnega dela Koroške tajne volitve z namenom, da se ugotovi, koliko je v posameznih občinah pripadnikov slovenske narodne manjšine. Za te bi prišla vpoštev manjšinska zaščita, ki jo predvideva člen 7 državne pogodbe. Določile bi se šole, v katerih bi se otroci smeli poučevati tudi slovensko, določila po procentualnem ključu naselja z dvojezičnimi napismi in občine, kjer bi uradovali dvojezično. K temu imamo sledeče pripomniti:

1. Tako reševanje manjšinskega vprašanja seveda nikakor ni v skladu z vsebino državne pogodbe, ki nikjer ne govori o kakih procentih, ampak o pravicah manjšine neglede na njeno število.

2. Slovenska manjšina in teritorij njene bivanja sta objektivno podana. To so vedeli tudi uradniki v notranjem ministrstvu, ki so pripravili osnutek za ugotavljanje manjšine. V njem je namreč določeno, da se mora volitev izvesti v celovškem, velikovškem, beljaškem in šmohorskem okraju, ne pa n. pr. v okrajih Št. Vid ali Spittal ob Dravi. Tudi predstavniki štirih velesil so ob sestavljanju državne pogodbe imeli pred očmi določene manjšine in bi ne prevzeli vanjo zaščitnih določil za manjšine, ki bi jih bilo treba šele iskati. In predstavniki avstrijske vlade pri pogajanjih za mirovno pogodbo niso nikdar izjavili, da ne vedo, kje in kolikšne so manjšine v Avstriji in da jih bodo šele iskali in ugotavljali!

3. Zaradi stoletne germanizacije in trpljenja, ki ga je doživljalo naše ljudstvo, z izselitvijo med drugo svetovno vojno, vsled političnega in gospodarskega pritiska bi izid volitev številčno nikakor ne prikazal dejanskih narodnostnih prilik v deželi.

Amerika se pripravlja na volitve

Združene države je že zajela volilna mrzlica, kajti v mesecu novembru si bo prebivalstvo te države, ki je poleg Sovjetske zveze glavna velesila sveta, volilo novega državnega predsednika. Ameriške predsedniške volitve imajo več kot notranjepolitični pomen. Odločile bodo ne le, katera izmed obeh glavnih strank, republikanska ali demokratična, bo vladala razsežno državo, temveč bodo vplivale tudi na svetovno politično dogajanje. Združene države so vodstvena sila v takozvanem zapadnem bloku v nasprotju z vzhodnim, ki je pod vodstvom Sovjetske zveze.

Združene države so takozvana predsedniška demokracija, kajti ondi državni predsednik ni zgolj zunanji predstavnik države brez politične odgovornosti in moči, kot je to primer v večini evropskih držav, temveč dejansko vlada, je torej obenem ministrski predsednik.

Obedve veliki ameriški stranki, demokratična in republikanska, sta zastopani v vseh plasteh ljudstva in sta plod zgodovinskega razvoja. Danes je razlika med njima v tem, da se demokratična nekoliko bolj nanaša na nižji meščanski in delavski element, dočim je v republikanski stranki bolj zastopan bogatejši sloj. V obeh strankah pa obstojita neke vrste konzervativna in socialno napredna struja. Vendar ločitev ni tako enostavna, kajti v demokratični stranki mrgoli milijonarjev, dočim so prišli na visoka mesta v republikanski stranki tudi ljudje iz revnih plasti.

Tako je na primer sedanji vodilni mož v demokratični stranki, senator Kennedy, sin težkega milijonarja, a Nixon, njegov protipolovnik v republikanski stranki in seda-

nji podpredsednik pa je sin revnih staršev.

Minuli teden si je demokratična stranka izbrala na zasedanju delegatov v Los Angelesu svojega kandidata za predsedniške volitve. Je to senator John F. Kennedy iz Massachussetsa. Star je šele 43 let in izhaja iz irske družine, ki se je pred tremi generacijami naselila v Bostonu in ondi zabogatelja, obenem pa se je uveljavila tudi v javnem življenju.

Kljub bogastvu pa v družini teh irskih emigrantov strogo drže katoliške tradicije in je bil sedanji predsedniški kandidat rojen kot drugi sin izmed osmerice otrok.

Se razume, da je imel najboljše šole. Po končanih študijah na najslavitejši ameriški univerzi Harvard in je odšel še v London, kjer se je izpopolnjeval v gospodarskih vedah na znani univerzi »School of economics«. Tam se je navzel precej evropskih, v socialnem pogledu naprednih nazorov.

Med vojno je bil častnik pri mornarici in je poveljeval neki ameriški podmornici, ki so jo Japonci potopili. Pri tem je bil sicer ranjen, vendar se je rešil. Njegov starejši brat je padel v vojni.

Kljub očetovemu bogastvu si je začel zgodaj sam služiti kruh. Postal je najprej časnikan in njegovi delodajalci pravijo, da si je s svojim delom pošteno zaslužil to, kar so mu plačali. Kmalu je stopil tudi v politiko in kot 29-letnik je bil izvoljen v deželni zbor v Massachussetsu, leta 1950 pa v ameriški senat. S tem je stopil v veliko politiko. Od takrat je šla njegova pot strmo navzgor. Ako bo izvoljen za predsednika, bo to prvi katoličan, ki bo dobil v roke krmilo prve velesile na svetu.

Prihodnji teden bo v Chikagu republikanska stranka postavila svojega predsedniškega kandidata. Največ izgledov ima Richard Nixon, ki prihaja iz revnih razmer in si je z lastnim delom ter bistrstvom utrl pot do najvišjih mest v republikanski stranki, kjer je sedaj kot državni podpredsednik, desna roka predsednika Eisenhowerja. Je le štiri leta starejši od Kennedyja. Nastop obeh sorazmerno mladih mož v ameriški politiki izpričuje, da se tudi tam odigrava prehod od starejše generacije na mlajši rod.

Richard Nixon

John Kennedy

Katoliški svet se zbira v Münchenu

V dneh od 31. julija do 7. avgusta bo v Monakovem svetovni euharistični kongres, na katerem se bodo zbrali katoličani z vseh kontinentov pod vodstvom 500 višjih in najvišjih cerkvenih dostojanstvenikov, med katerimi bo 26 kardinalov. Računajo, da bo prišlo v bavarsko prestolnico okrog milijon vernikov — med katerimi bodo tudi Slovenci Koroške in Primorske — iz vseh štirih nebesnih strani in so za množične ma-

4. Ugotavljanje manjšine na ozemlju, kjer bivamo koroški Slovenci že več kot tisoč let, je za nas poniževalno in ga tudi zaradi tega odklanjamo.

Ponovno izpovemo, da smo pripravljani pri reševanju manjšinskih vprašanj lojalno sodelovati, ker želimo mir in prijateljsko sožitje med obema narodoma v deželi. Katerokoli reševanje manjšinskega vprašanja brez manjšine oziroma neupoštevanja njenega stališča in predlogov pa bi moralo nujno končati po geslu: »Kakor posojila, tako si te bo vračalo.«

nifestacije ter cerkvene obrede pripravili orjaški oltar na prostem sredi znane Theresienwiese. Katoliške države se bodo kongresa udeležile tudi po svojih vladnih zastopnikih.

Mednarodni značaj kongresa je posebno viden v tem, da je monakovski nadškof Wendl odredil 17 cerkva v mestu, kjer bodo pridige in priložnost za spoved v tujih jezikih. Poleg nemščine, angleščine, francoščine, italijansčine, španščine in portugalsčine, ki bodo uradni jeziki kongresa, bodo pridigovali in spovedovali še v naslednjih jezikih: etiopskem, nizozemskem, hrvaškem, litvanskem, letonskem, poljskem, ruskem, slovaškem, slovenskem in madžarskem jeziku. Maše se bodo darovale po latinskem in vzhodnem obredu. Na prvi dan kongresa, dne 31. julija bodo duhovniki v vseh cerkvah in vseh jezikih v Monakovem pridigali »Za življenje sveta«, ki je geslo kongresa.

Višek kongresa bo posvetitev 90 dijakov za duhovnike.

- KRATKE VESTI -

Letos je iz zapadnonemške vojašine pobegnilo 161 dezerterjev in večina se je zahtevala vzhodni Berlin. Nasproti nekaterim poročilom v časopisju, ki so zahtevala večjo čuječnost s strani vojaških oblasti, je pa obrambno ministrstvo v Bonnu izjavilo, da je to število povsem normalno in da je dezerterstvo tako staro kot vojaščina sama. Celo v cesarski nemški armadi, ki je v letih 1904 do 1911 štela 600.000 mož, je letno pobegnilo okrog 600 tevtonskih vojščakov. Tako prihaja počasi na dan, da je kolajna o slavni nemški vojaški zvestobi tudi imela svojo luknjo.

S solzami je zmagala na volitvah gospa Bandanaraike na Ceylonu in postala ministrska predsednica te 9,3 milijone duš broječe države v Indijskem oceanu, ki slovi po svojih velikih plantažah čaja in temnopolnih ter črnookih lepoticah. Nova ministrska predsednica je vdova po lani umorjenem politiku te države, ki je nastala leta 1955 iz bivše britanske kolonije. Podjetna gospa je nastopila kot govornica na številnih volilnih zborovanjih in svoja ognjevita izvajanja, v katerih seveda ni pozabila omeniti zaslug svojega pokojnega moža, pa tudi to, da ji je zapustil šest otrok, je zaključila redno s solzami. To najstarejše žensko orožje je s tem dobilo novo, modernim časom ustrezno uporabo. Gospa Bandanaraike je prva ministrska predsednica v zgodovini.

Naša zemlja postaja vsako leto težja in sicer za 10.000 ton, je ugotovil ravnatelj Smithsonian Observatory v Massachussets (USA) prof. M. F. Wipple. Svoja dognanja je sporočil na mednarodnem sestanku zvezdoslovcem, ki še ga je udeležilo 150 strokovnjakov z vsega sveta. Naš planet postaja težji zaradi stalnega »dežja« meteoritov, to je drobnih koščkov snovi drugih nebesnih teles, ki padajo na Zemljo.

Umiranja somov in drugih rib v Vrbskem jezeru so najbrž le krivi motorni čolni, oz. pravilneje plinski odpadki, s katerimi motorni čolni onesnažujejo vodo našega najbolj slavnega jezera, so ugotovili na Dunaju, čeprav se popolni dokaz za to trditev ni posrečil in je težko verjetno, da bi se sploh kdaj. Visoka šola za poljedelstvo je namreč dala pripeljati nekaj sodov z motornimi plini onesnažene jezerske vode na Dunaj in vanjo v posebnem bazenu spustila več rib. Ena je doslej že poginila, pa tudi ostale so začele hirati. Ribe v Vrbskem jezeru so začele poginjati lani v jeseni, kar seveda podkrepljuje obtožbo proti motornim plinom. V zapadnonemških jezerih so že davno prepovedali vožnjo z motornimi čolni, zato so zapadnonemški petični turisti navalili na naše jezero. Hotelirji ob jezeru se krčevito bore proti prepovedi vožnje z motornimi čolni, iz povsem razumljivih razlogov.

V Moskvi nameravajo ustanoviti posebno ločeno univerzo za črnce, ker je med barvastimi študenti, ki jih je ondi približno 600, in sovjetskimi prišlo do hudih napetosti. Eden izmed črnih študentov, stipendistov sovjetske vlade je bil z univerze izključen, ker je protestiral proti slabemu ravnanju z afriškimi študenti. Tako je bil neki Somalec do nezvesti pretepen od svojih sovjetskih kolegov, ker so ga zalotili, da je tesno objel plesal z neko plavalaso Moskvičanko. Sovjetsko časopisje pa istočasno protestira proti politiki »apartheida« to je ločitve belcev od črncev, a le v Južni Afriki.

Pogajanja o ureditvi avstrijskega premoženja v Jugoslaviji in o avstrijskem posojilu Jugoslaviji na Dunaju, so bila preložena na jesen. Vse kaže, da Jugoslavija nima več interesa na manjšem avstrijskem posojilu, ker pričakuje znatno večje od Amerike.

Politični teden

Po svetu . . .

Tri bojišča hladne vojne

Minuli teden je stal zopet v znamenju bolj razgrete »hladne vojne«, ki je celo huda neurja, razsajajoča pri nas po Avstriji, pa tudi drugod po svetu, niso mogla ohladiti. Sovjetska vlada vztrajno nadaljuje svojo propagandistično ofenzivo proti Združenim državam in zapadnemu bloku sploh, pri tem pa spretno izkorišča »medvladje« v Združenih državah, ki jih je zajela volilna mrzlica, kajti v jeseni bodo ondi nove predsedniške volitve. Zelo prav so Moskvi prišli nemiri, ki so izbruhnili v Kongu in novo vse bolj voljno figuro za svoje intrige je dobila tudi v kubanskem diktatorju Fidelu Castru. Ameriško vremenoslovsko letalo, ki se je dvignilo z nekega angleškega letališča in so ga sovjetski letalci sestrelili v Severnem morju, pa skuša sovjetska vlada izrabiti za to, da odvrne evropske zaveznike od Združenih držav. Pa pojdemo po vrsti.

Združeni narodi so se izkazali v Kongu

Položaj v Kongu se počasi popravlja. Iz dima, prahu, gorja in solza, ki so ga dvignili nemiri v Kongu, počasi vstajajo jasnejše slike. Kongoleški ministrski predsednik Lumumba je v nekaj tednih moral spoznati, da je vladati mnogo težje kot uganjati opozicijo, pa tudi, da je mednarodni parket mnogo bolj gladek, kot si je on predstavljal. Lumumba, bivši poštni uradnik, ki je pod belgijskim gospodstvom prišel v zapor zato, ker je poneveril večjo vsoto denarja, o kateri pravi, da jo je porabil v politične namene, je nahujskal kongoleško vojaščino, da se upre svojim belgijskim častnikom in jih prežene, upajoč, da bo s tem postal sam absolutni gospodar Konga in rešen obveznosti, ki mu jih nalaga pogodba med Kongom in Belgijo. Toda upor kongoleške vojaščine proti belgijskim poveljnikom se je končal s plenjenjem, posiljevanjem in morjenjem belcev nasploh, ki so začeli množično zapuščati Kongo, po drugi strani pa je zanesel razkroj v vojaščino samo, ki se je prelevila — brez belgijskih častnikov — v tolpo. Tako je Lumumba sam razbil edino silo, ki bi mogla vzdrževati javni red in mir in celo sam obstoj države. Posledice so se takoj pokazale, kajti zavladal je nered in najprej se je odcepila od osrednje vlade brez oblasti v Leopoldvillu provinca Katanga, ki je najbogatejši predel države, sledile so ji pa še druge.

Vmes so posegli Združeni narodi, kajti položaj na svetu ni dopuščal, da bi nastala zmeda sredi Afrike, na ozemlju, ki je 30-krat večje kot Avstrija. Pod poveljstvom švedskega generala van Horna in pod političnim vodstvom namestnika generala tajnika Združenih narodov dr. Buncheja, ki je po rodu polrncec iz Amerike so začeli prihajati v Kongo z letali oddelki čet Združenih narodov. Lumumba pa se ni odnehal. Hotel je s pomočjo Združenih narodov pregnati Belgijce. Ko je videl, da to ne bo šlo, je začel groziti, da se bo obrnil na Sovjetsko zvezo po vojaško pomoč. Toda Sovjetska zveza je na njegove pozive odgovorila samo z besedami. Takoj ob izbruhu nemirov v Kongu so Združene države izjavile, da se ondi ne bodo vmešale. Tako v Ameriki kot v Sovjetski zvezi so namreč vedeli, da je upor v Kongu izraz sovražstva proti belcem brez razlike na narodnost in da se tam lahko samo opečejo. S čemer pa seveda ni izključeno, da ne bodo kdaj velesile uporabile Kongo za svoje svetovnopolitične manevre. Toda v trenutnem stanju nikomur ne kaže se vmešavati v ta izbruh črnske podivjanosti, ki je tudi zelo ohladil po vsem svetu simpatije, ki so jo uživali tisti črnici, kjer jih zares zastopajo, kot na primer v Južni Afriki.

Lumumba v škripcih

Tako se je Lumumba znašel v zelo neprijetnem položaju, bil je brez prave oblasti in brez pomoči z Vzhoda. Zato se je zopet moral začeti ozirati proti Zapadu, posebno, ker je izbruhnila lakota zaradi izpada prometnih zvez, ki so jih vzdrževali belgijski tehnik. Konec tedna se je le odločil in odletel v Ameriko, da pred Združenimi narodi sam zastopa svojo državo, obenem pa da poskuša dobiti pomoč od Amerike, potem ko je moral spoznati, da za Sovjetsko zvezo zaenkrat ni interesanten, oziroma da ji služi zgolj za propagando

proti zapadnemu kolonializmu ter za črnenje Belgije, ene izmed zaveznic Amerike.

Med tem pa je že prišlo v Kongo okrog 6000 vojakov čet Združenih narodov in v glavnih središčih je že bil upostavljen red. Med četami Združenih narodov so tudi oddelki jugoslovanskega letalstva, večino pa tvorijo kontingenti afriških in azijskih držav (Maroko, Tunizija, Ghana, Gvineja, Abesinija). Belgijske čete pa so se povrnil v svoja oporišča, določena po pogodbi med Belgijo in Kongom ob proglasitvi neodvisnosti. Težek problem pa predstavlja Katanga, ki o Lumumbi in njegovi osrednji vladi noče nič slišati. Nagli poseg Združenih narodov je zaenkrat preprečil najhujše in upati je, da se bo položaj počasi normaliziral.

Kuba — izpostavljena postojanka komunizma

Kubanski diktator Castro se je pritožil na Varnostni svet Združenih narodov proti Ameriki, češ da ga je ta »gospodarsko napadla« s tem, da je zmanjšala količine sladkorja, ki ga vsako leto po višji ceni jemlje od te otoške republike, ki spada med največje pridelovalce sladkorja na svetu. Amerika, ki ima tudi vojaško oporišče na Kubi, hoče na ta način pritisniti na Castra, ki se vedno bolj nagiba proti Vzhodu. Vsekakor Združene države ne bodo mirno gledale, da si sovjetska vlada ustvari postojanko eno uro poleta od ameriške obale.

Varnostni svet Združenih narodov je po daljši debati izglasoval sklep, da zadevo odstopi v reševanje Panameriški zvezi, češ da je to notranja zadeva skupnosti ameriških držav. Tako je zadeva bila odtegnjena vplivu Sovjetske zveze. To je bil brez dvoma taktični poraz za Sovjetsko zvezo. Jezno je zagrozila, da bo Kubo v primeru potrebe branila tudi z atomskimi raketami.

Sovjetski sunek proti zapadni Evropi

Kot odgovor na obtožbo Kube o »gospodarski agresiji« pa je washingtonska vlada obtožila Sovjetsko zvezo »zločinkega oboženega napada« proti ameriškemu vremenoslovskemu letalu, dne 1. julija. Kot znano so takrat sovjetski letalci na visokem severu, v Barentskem morju v bližini Arhangeljska sestrelili ameriško vremenoslovsko letalo, ki se je bilo dvignilo z nekega angleškega letališča, da raziskuje magnetne pojave v arktičnem predelu. Letalo je pad-

. . . in pri nas v Avstriji

Politika je šla na počitnice

Minuli teden so se začele počitnice tudi v naši notranji politiki. Oba doma parlamenta, državni zbor in zvezni svet, sta svoje delo zaključila, prav tako je tudi vlada imela minuli teden svojo zadnjo sejo. S tem seveda ni rečeno, da je zmanjkalo dela oz. važnih zadev, katere bi bilo treba reševati, nasprotno, večina perečih in zelo važnih zadev je ostala nerešenih. Toda čas ne čaka. Prišla je doba počitnic in treba je pač iti »na vakance«, ljudstvo bo pa že počakalo saj je tega že vajeno.

Nekaj so pa le naredili

Vendar bi bilo napačno, če bi naše politike grajali vsevprek. Med zakoni, ki jih je letos sprejel parlament, velja omeniti kmetijski zakon, ki sicer še zdaleka ni zadovoljil vseh upravičenih zahtev kmetijstva, je pa vsaj nekaj nujnih zadev stalno uredil.

Prav tako je pomemben novi cestni zakon, ki bo s strožjimi določbami o odgovornosti na cestah, tako za vozače kot tudi za pešce, morda le princsel nekaj več reda v promet ter vsaj nekoliko zmanjšal število nesreč. Prav te dni je pijani 19-letni vozač v Porečah ob jezeru zopet zakrivil nesrečo, ki je zahtevala eno smrtno žrtev in dva težka ranjenca. Ne mine dan brez smrtnih nesreč na naših cestah. Avstrija uživa sicer malo prvenstev v svetovnem merilu, in še med tem je eno, ki ji gotovo ne daje povoda za ponos: pri nas imamo največje število prometnih nesreč.

Vsaj glede tega zakona ni bilo nasprotij med koalicijskima strankama, ki so v minuli poslovni dobi parlamenta sicer bila precej pogosta in kažejo, da se utegnejo celo zaostriti. Zaradi teh sporov je ostala nerešena cela vrsta važnih vprašanj, med njimi

lo v morje in sovjetske ladje so rešile dva člana posadke, dočim so ostali štirje utonili.

Sovjetska vlada je naslovila pritožbo na Združene narode zaradi poleta, ki je bil po mnenju moskovske vlade namenjen v Sovjetsko zvezo z vohunskimi nameni. Že samo dejstvo, da je letalo bilo sestreljeno nad morjem, v mejnem pasu, kjer se začne sovjetska državna suverenost je bilo sumljivo. Po drugi strani pa zaradi nevednosti, ki jih je pred tem povzročila Združenim državam s sestrelitvijo letala U-2 v Sibiriji, ni bilo verjetno, da bi si ameriška vlada hotela z novimi poletji nakopati nove sitnosti te vrste. Pred Varnostnim svetom Združenih narodov je predstavnik washingtonske vlade predložil dokaze, iz katerih je prepričljivo videti, da so sovjetski letalci najprej poskušali ameriško letalo, ki je plulo v bližini sovjetskega območja, toda še vedno v svobodnem zračnem prostoru, spraviti v sovjetsko območje. Ker se pa sovjetskim lovcem to ni posrečilo, so končno letalo, ki se je že hotelo oddaljiti, sestrelili. Namen Sovjetov je očividni. Njim bi nova letalska afera zelo prav prišla. Letalo je namreč zletelo iz letališča v Angliji. Če bi se Sovjetom posrečilo ameriško letalo spraviti v Sovjetsko zvezo in ga ondi zbiti na tla, bi lahko znova konstruirali »ameriški napad« proti Sovjetski zvezi ter zagrozili evropskim zaveznikom Združenih držav z raketnimi represalijami.

Ameriška vlada je predlagala, da zadevo preišče mednarodna komisija, spor pa razsodi nato mednarodno razsodišče v Haagu, kar pa je sovjetski zastopnik odklonil z odrezavim »Njet«.

Nove ameriške rakete izpod vode

Z ameriške atomske podmornice »George Washington« so minuli teden sestrelili raketo nove konstrukcije »Polaris«. Podmornica je raketo, ki lahko nosi atomsko bombo, sestrelila pod vodo, nakar je leta švignila iz morja visoko v zrak ter zadela cilj 1700 kilometrov daleč vstran. Poskus je dočela uspel in ko bo ameriška industrija izdelala dovolj teh raket, bodo Združene države razpolagale z orožjem, s katerim bo moč z morja zadeti vse važnejše predele Sovjetske zveze. Novo orožje pa ima še to prednost, da zanj niso potrebna stalna oporišča na kopnem in izpostavljena sovjetskim raketam. Že sedaj ima Amerika 30 atomskih podmornic, ki lahko pod vodo preplujejo okrog sveta, ne da bi se kjerkoli ustavile. Vojaško ravnotežje med obema blokoma bo postavljeno na nove osnove in sedanja sovjetska premoč v daljnometnih raketah pa s tem izenačena z enako učinkovitim orožjem na Zapadu.

SLOVENC

doma in po svetu

Dr. Maksimilijan Držečnik - redni škof v Mariboru

Sv. Stolica je imenovala dr. Maksimilijana Držečnika, dosedanjšega pomožnega škofa in apostolskega administratorja lavantinske škofije v Mariboru, za rednega škofa z vsemi s to službo pripadajočimi častnimi in pravicami. Dr. Držečnik je najprej več let stal ob strani bolehnemu škofu dr. Tomažiču, po njegovi smrti pa je kot upravitelj vodil z modrostjo in previdnostjo zaupano mu škofijo skozi težke preizkušnje.

Kljub raznim oviram se je pod njegovim pastirvanjem versko življenje v škofiji, ki jo je s prenosom sedeža iz št. Andraža v Maribor preuredil in dal povsem slovenski značaj veliki škof Slomšek, zelo bujno razcvetelo.

K visokemu imenovanju, ki je obenem plačilo za dosedanja prizadevanja, nalaga pa prevz. nadpastirju, ki je med vernim ljudstvom zelo priljubljen, tudi nove naloge, je dr. Držečnik prejel obilo čestitk iz domovine in tujine. Med drugim tudi uradna voščila sedanjšega predsednika Izvršnega sveta Republike Slovenije Borisa Kraigherja.

Anton Merkun - biseromašnik

Dne 17. julija je v župni cerkvi slovenske fare Marije Vnebovzete v Clevelandu v Združenih državah daroval svojo biserno sv. mašo č. g. duhovni svetnik Anton Merkun, kajti bil je vprav pred 60. leti v ljubljanski stolnici posvečen za duhovnika.

Č. g. Merkun se je rodil dne 4. julija 1876 na Igu pri Ljubljani. Postal je ena izmed najbolj delavnih osebnosti med slovenskimi duhovniki. Takoj po novi maši je odšel v dušnopastirsko službo. Nemurni kaplan pa je poleg vnetega dušnopastirskega dela našel še dovolj časa za udejstvovanje pri mladinskih in prosvetnih društvih, ki so povsod, kamor je on prišel krepko zaživele. Poleg tega pa je posvečal svojo skrb bolnikom in revežem. Bil pa je pri vsem svojem delu metodičen in gospodarsko praktičen. Po službi v raznih farah ljubljanske škofije nato postal župnik v Homcu, odkoder je bil leta 1930 premeščen za župnika v Dobropolju na Dolenjskem.

Sadovi njegovega dela so številne hiralnice in sirotišča in drugi dobrodelni zavodi. Nadalje je zgradil več počitniških domov, dom za vojne invalide, za bolehe sestave usmiljenke in še več drugih podobnih ustanov. On je tudi položil temelje za ustanovitev misijonske tiskarne v Grobljah z nakupom gradu Wurzbach, ko je bil še župnik na Homcu. V Ljubljani je ustanovil podjetje za izdelovanje paramentov in cerkvenega posodja, število prosvetnih domov, ki jih je postavil, pa tudi zadrug, ki jih je ustanovil, gre v desetice.

Bil je pa tudi vnet pisatelj. Posebno ga je zanimala domača zgodovina. Z veliko vnemo je zgovorjeno in pisano besedo širil češčenje slovanskih apostolov, sv. bratov Cirila in Metoda.

Zanimal se je tudi za misijone in slovenske izseljence po svetu. Več let je prebil kot izseljenski duhovnik v Argentini. Po letu 1945 se je zatekel v Italijo, od tam pa je odšel v Združene države k svojemu sorodniku, župniku g. Matiju Jagru, pri katerem sedaj živi. Tudi v Ameriki je razvil živahno delavnost, predvsem se je posvetil širjenju ciril-metodijske misli med zamejskimi Slovenci.

vprašanje pomanjkanja stanovanj, ureditev najemnin ter rent.

Cene mleka

Kljub vsem opozorilom k zmernosti pa v zadnjem času tudi cene nenehno rastejo. Pri tem seveda znova mora kmetijstvo nositi posledice. Posebno se to kaže pri mleku. Zato je minuli teden kmetijski minister Hartmann izjavil, da bo treba zvišati delež tolišče v mleku in po tej proti pripomoči kmetu do boljše cene mleka. Toda ministri so že na počitnicah in treba bo najbrž zopet čakati.

Ker sta obe koalicijski stranki vse leto sicer skupno vladali vmes pa se pogosto prepirali, se ob odhodu na počitnice tudi nista mogli ločiti v miru. Vzrok za ta, zares predpočitniški prepir so bili Habsburžani.

Povrnitev Habsburžanov?

Kot smo že večkrat poročali, se sedanji šef bivše avstrijske vladarske hiše, Oton Habsburški, prizadeva, da bi se smel vrniti v Avstrijo. V ta namen bi pa moral poprej podati izjavo, da se odreka vsem zahtevam po vladanju ter se obvezati, da bo spoštoval zakone republike. Oton je imenoval tudi svojega pooblaščenca v Avstriji, dr. Hohenberga, sina v Sarajevu leta 1914 umorjenega nadvojvode in prestolonaslednika Franca Ferdinanda. Ta je obiskoval razne ministre obeh strank in uspelo mu je jih pregovoriti, tako da sta obe stranki že bili več ali manj voljni dovoliti povratek Otona in njegove rodbine v Avstrijo. Zadeva se je pa zataknila pri denarju. Otonova družina bo namreč morala od nečesa živeti. Zaradi tega je OeVP, ki je bila od vsega spočetka bolj naklonjena povratku kot socialisti, predlagala, da država vrne Habsburžanom okrog 16 tisoč hektarjev povečini gozdne posesti in več

Olimpijske igre v dobi rekordov

Letošnje olimpijske igre, ki bodo od 25. avgusta do 11. septembra v Rimu, bodo po vsej verjetnosti prava senzacija. Za razna tekmovalca je prijavljenih nič manj kakor 83 narodov, odnosno držav, kar je doslej največje število in torej tudi rekord, kar se udeležbe tiče. Ne bomo naštevali posameznih držav, ki so se prijavile za največjo in najpomembnejšo športno prirediteljsko svetlo, ampak poudarjamo, da so prijave skoraj stodontne, torej pridejo v večno mesto in se udeležijo tekmovalnj skoraj vsi, ki so vključeni v mednarodnem olimpijskem odboru.

Zanimiva je tudi statistika športnih panog, za katere so se prijavili posamezni narodi. Na prvem mestu je lahka atletika — kraljica športov — s 75 prijavami. Na to sledijo: streljanje 58, boks 56, plavanje in waterpoli 52, dviganje uteži 52 itd.

Omeniti moramo še telovadbo, ki je bila pri Slovencih že od nekdanj najbolj razširjena in na visoki stopnji in ki zavzema med prijavami za Rim častno sredino, saj se je prijavilo zanjo 35 držav, kar je tudi rekord.

V osmih dneh pet svetovnih rekordov — po Amerikancih

Pet novih svetovnih rekordov v lahki atletiki, med katerimi vzbuja eden večjo senzacijo kakor drugi, so postavili Amerikanci pri raznih tekmovaljih v teku zadnjih osmih dni. Kakor bi sanjal, se zdi človeku, ko posluša, oziroma vbera poročila o uspehih atletov onkraj velike luže. Nekaj neverjetnega je to, a se je kljub temu zgodilo in vedno bolj se nam vsiljuje vprašanje: do kam še in kje je sploh meja človeških zmogljivosti? Mnenje Amerikancev, jih kdaj koli poslali na olimpijske igre, spričo teh dogodkov ni prav nič pretirano. Pa poglejmo te rekorde!

John Thomas je skočil v višino 2,22 m, Don Bragg je s palico preskočil višino 4,80 m, Ray Norton in Stone Johnson sta pretekla 200 m na vijugasti progi v času 20,5 sek., Bill Alley je zalučal kopje 86,46 m daleč in Rafer Johnson je v deseterboju dosegel 8683 točk. Sami bajni rekordi so to, ki so jih postavili ameriški študentje. Vendar je največji uspeh v lahkoatletskem deseterboju, ki ga je dosegel R. Johnson z neverjetnim svetovnim rekordom 8683 t., pri čemer je postavil v ozadje sedanjega rekorderja Rusa Kuznecova (8357). Ob tej priliki je še to omeniti, da je pri istem tekmovalju tudi študent nacionalne Kitajske Chuan-Kwang zboljšal rekord omenjenega sovjetskega atleta s svojimi 8426 točkami.

Največji uspeh je vsekakor v lahkoatletskem deseterboju, kajti to je tekmovalje, ki zahteva od tekmovalca največjo vztrajnost, vsestransko izvežbanost in vrhunsko sposobnost v desetih panogah. (Teki: 100, 400, 1500 in 110 m z zapr.; skoki: višina, daljava, s palico; meti: krogla, disk, kopje). Zato je to krona vsega olimpijskega tekmovalja in bi v lahkoatletskem deseterboju mogli primerjati samo še olimpijske in svetovne telovadne tekme v dvajseterboju,

kjer mora vsak tekmovalca pokazati svoje vrhunske sposobnosti v dvanajstih vajah (šest obveznih in šest poljubnih na drogu, bradlji, krogih, konju, preskoku čez konja in v talni telovadbi).

Pa tudi drugi narodi, zlasti Sovjeti, se z mrzlično naglico pripravljajo na letošnje olimpijske igre in dosegajo prvovrstne uspehe. Povsod se rušijo stari rekordi — ne samo v lahki atletiki, temveč tudi v drugih panogah in se postavljajo novi. Pa ne samo pri moških, temveč tudi pri ženskah. Poglejmo

O najdenih in izgubljenih stvareh

Angleški uradi za najdene stvari so prenapolnjeni z oddanimi predmeti, po katere nihče ne pride. V londonskih avtobusih in podzemski železnici so pozabljivi potniki samo lani pustili med drugim 82 tisoč parov rokavic, 31.000 posameznih rokavic, 15.000 očal, 23.700 knjig, 13.000 ključev, eno umetno nogo, par bergelj, sabljo, popoln človeški okostnjak. Tudi javna skladišča in lope za pohištvo tožijo nad pomanjkanjem prostorov. Vskladiščeno pohištvo bi zadoščalo za opremo vseh hiš v Manchestru in Liverpoolu. Mnogo Angležev je po vojni opremilo stanovanja z novim pohištvom, staro ali podedovano pohištvo pa oddalo v skladišča, ker se iz obzirnosti niso hoteli ločiti od njega. Potem so na stvar preprosto pozabili in uprava skladišč je morala lastnike opominjati. Če kak lastnik tri leta kljub opominom ne plača ležarine, prodajo stvari na javni dražbi. Pri tem pridejo na dan najbolj nenavadne stvari. Celi vozovi kipcev iz viktorijske dobe, z ljubavnimi pismi natrpane skrinje in celo s črnim usnjem preoblečena lobanja črnca.

Velika ameriška potovalna agencija je te dni objavila statistiko stvari, ki jih potniki najpogosteje pozabijo. Stvar je prav zanimiva. V prvi vrsti pozabljajo ljudje bele predmete; tem sledijo črne in rjave stvari. Zlasti pozabljajo spalne srajce. V predalih 40 povprašanih hotelov so našli najpogosteje ovratne rute, mašetne gumbe, kravate in rokavice, pa tudi poslovne papirje in važne listine. Če zapusti gost sobo takoj po zajtrku, najde sobarica pižamo, spodnje hlače, oprsnike in copate. Če odpotuje potnik šele okoli poldneva, pozabi pod zglavjem nočno perilo. Čudno je, da pozabijo gostje, ki odpotujejo zvečer, pogosto površnik. Tudi vreme vpliva na pozabljivost. Če gostje, ki so prišli v dežju, zapustijo hotel, ko spet sije sonce, lahko sobarica kar računa s tem, da bo našla v sobi dežni plašč ali dežnik.

Če pozabljivi potnik v vlaku ali v avtobusu izgubi kako stvar ali jo pozabi v hotelu, se bo obrnil na bližnji urad za najdene stvari. Mogoče ima srečo!

Kaj se pa zgodi, če gre potniku v izgubo kovček, plašč ali kaj drugega v letalu med Bombayem in New Yorkom? Tu je primer že težji, kajti pristojni urad za najdene stvari leži morda na drugi strani ce-

romunsko atletinjo Jolando Balas, ki je skočila nedavno 1,86 m v višino v novem svetovnem rekordu. Kakšen uspeh »nežnega« spola je to, vidimo šele tedaj, če pomislimo, da je bil jugoslovanski moški rekord pred drugo svetovno vojno v skoku v višino 1,83 m, ki ga je branil dr. Buratović, član zagrebške Concordije.

Polno rekorderjev bo na letošnjih olimpijskih igrah v večnem mestu in zato je pričakovati dosti senzacij, največji dogodek pa bo prisotnost sedanjega sv. očeta, papeža Janeza, ki je izjavil, da se bo udeležil otvoritvenih slovesnosti.

Ivo Kermavner

Knjiga o naših vzhodnih bratih

Za svetovni evharistični kongres v Monakovem, ki bo prihodnji teden, je Mohorjeva tiskarna v Celovcu dotiskala VZHODNI ZBORNIK. To je knjiga zanimivih, poljudno in razumljivo pisanih člankov pod naslovom »Kraljestvo božje 1960«. Drugo soboto zvečer bo na ogromnem stadionu v Münchenu slovesna sv. maša po slovansko-bizantinskem obredu. Slovanske liturgične pesmi se bodo po zvočnikih razlegale daleč po tem bavarskem mestu. Naši ljudje, ki ne bodo zraven, pa imajo možnost, da vzamejo v roko knjigo VZHODNI ZBORNIK, ki jim bo na prijeten način govoril o stvarih, ki so danes vedno bolj aktualne in našemu slovanskemu srcu tako blizu.

Letošnji zbornik »Kraljestva božjega« namreč govori na široko o vesoljnem cerkvenem zboru, ki se pripravlja. Že zaradi tega se ga splača vzeti v roke. Dalje govori o stari slovanski pisavi, o glagolici. Razpravlja o zblizanju pravoslavnih s katoličani. Knjiga je priročna. Umetniški ovitek je zamislil prof. dr. Rafko Vodeb, ki zdaj študira umetnost na starodavni lovanjski univerzi v Belgiji. Zbornikovo vrednost močno povečajo krasne slike, ki bi jih sicer malokdo od nas mogel videti. Prijatelj, ki je knjigo prebral, je rekel: »Ta knjiga človeku razširi obzorje. So pač sodelovali ljudje, ki se na te reči spoznajo.«

Mohorjeva družba je še posebej rada prevzela tiskanje tega zbornika, ker ve, da bo lahko ta knjiga našim izobražencem in vsem, ki si želijo razširiti obzorje, mnogo koristila. Če bi poslušal celo predavanje, bi toliko ne zvedel, kot boš zvedel iz te knjige. Zato je novoizšli zbornik prvovrstno darilo študentom; je knjiga, ki jo bo vsak naš človek rad spravil in dal v svojo knjižnico. Slovenci na Koroškem in v tujini smo lahko veseli, da jo bomo mogli vzeti v roke, saj bi jo mnogi radi z užitkom prebirali, a ne bodo mogli do nje.

Knjiga je izšla kot izdanje Apostolstva sv. Cirila in Metoda v Rimu. Strani 148. Cena: 20 šil. izvod. Naročate jo pri Mohorjevi družbi v Celovcu — Klagenfurt, Viktringer Ring 26.

Na svojo najdenino pa morata čakati dva mlada švicarja: Richard Hayter in njegov prijatelj Freddie Verrycke. Ta dva sta pred nekaj meseci našla listnico s 17.000 švicarskimi franki. Denar je bil ukraden nekemu trgovcu v Ženevi, a tat ga je na begu izgubil. Fanta sta ga pošteno oddala in nato pričala na razpravi proti tatu. Oškodovani trgovec jima je obljubil lepo nagrado, vendar fanta še vedno čakata nanjo. Trgovec se izgovarja, da nima časa. Fanta sta sklenila, da možu olajšata dolžnost, in sta se usedla pred vrati njegove trgovine. Prišla je pa trgovčeva žena in dejala, da mož še vedno ni utegnil izračunati, koliko jima gre.

FRAN ERJAVEC:

280

KOROŠKI SLOVENCİ

(III. del)

Kakor torej vidimo, resda ni prišlo tudi do slovenske izdaje ilirskega uradnega lista in celo niti do »ilirske« izdaje ne, toda nikakor ne iz kakega francoskega »preziranja« našega jezika, temveč zgolj radi očitanih težav in ovir. Prav neposredni dokaz, kako so Francozi do najvišje tedaj možne mere upoštevali in skušali tudi uveljaviti naš jezik, nam pa nudi zlasti tedanje ilirsko šolstvo.

Kakor sem že omenil spredaj, se Napoleon sam pravzaprav za nižje šolstvo ni mnogo menil, temveč so ga zanimali le liceji, ki naj bi mu vzgajali častnike ter vseučilišča, iz katerih bi dobival dobre uradnike. Jako velik smisel za ljudsko šolstvo je imel pa visoko izobraženi Marmont. Prvo šolsko leto (1809—10) po prevzemu oblasti so pustili Francozi sicer tudi glede šolstva še vse tako, kakor so prevzeli od Avstrije (o ureditvi tedanjega avstrijskega šolstva bom govoril obširneje še pozneje), le s poukom francoščine so pričeli takoj. Toda že v zgodnji spomladi l. 1810 je poklical Marmont v Ljubljano že spredaj omenjenega visoko kulturnega italijanskega benediktinca Zellijja ter mu poveril vodstvo vsega ilirskega šolstva in prosvetnih ustanov sploh sporazumno z glavnim cenzorjem Benincaso. Skupno naj bi poskrbela zlasti za potrebne nove učbenike. Zelli se je lotil svojega posla očitno v vso vnemo, kajti že dne 30. V. je predložil guvernerju svoj novi šolski načrt. V njem je med drugim trdil, da je treba spričo velike

različnosti jezikov in običajev v Iliriji izoblikovati en (državni) narod in v ta namen »izvršiti enotno in pravilno učno reformo ter uvesti učni sistem, ki pokaže za vlado in njene narode uspehe«. Prvo poglavje Zellijevega načrta je določalo vrsto in število učnih zavodov v Iliriji, drugo poglavje je pa obravnavalo način pouka, ki naj bi vsakomur omogočal, da se izobrazuje v materinščini, ki da je instrument človeškega duha, obenem naj bi se pa mladina naučila tudi francoščine in italijanščine, ki ji odpreta pot do znanosti in umetnosti. Kakih točnih podrobnih učnih načrtov pa tedaj še ni bilo.

Na podlagi Zellijeve spomenice in nadaljnjih posvetovanj je izdal potem Marmont dne 4. VII. 1810 ukaz o novi ureditvi ilirskega šolstva, in to skoro popolnoma po francoskem vzorcu, a vse šole, ki niso spadale v ta okvir, so bile ukinjene. Ker je poznejši definitivni organizacijski dekret z dne 15. IV. 1811. obravnaval šolstvo in pouk le prav na kratko (o njem govori XI. oddelek le v 4 paragrafi), je ostal Marmontov ukaz z dne 4. VII. 1810 osnovna podlaga ves čas, le zunanjo obliko mu je nekoliko spremenil še Bertrandov dekret (arreté) z dne 12. XI. 1811 (po vsej priliki je tudi tega sestavil Zelli) na osnovi § 129. organizacijskega dekreta. Ta Bertrandov dekret osnovnega šolstva ni spreminjal, precej preuredil je pa srednje in višje šolstvo. Razen tega je ob tej priliki tudi italijanščina izgubila tisti pomen, ki ga je zavzemala dotlej (tudi italijanski profesorji so bili tedaj premeščeni v Trst). Že Marmont se je — vsekakor pod Vodnikovim vplivom — dokončno odločil za slovenščino na naših tleh in ne za »ilirščino«, na katero so prvotno mislili. Res je, da nekatere določbe teh ukazov niso bile nikoli izvršene in da so guvernerji ukrepali včasih

tudi mimo osnovnega ukaza, a nemogoče je bilo tudi zahtevati in pričakovati, da bi se mogle spričo tolikega pomanjkanja prav vsega uresničiti v kratkih treh letih vse tako globoke in obsežne preosnove, saj vemo, da n. pr. Avstrija niti v sto letih in v neprimerno ugodnejših okoliščinah ni mogla in znala izvesti niti tega, kar je zahteval šolski zakon Marije Terezije iz l. 1774. Poglaviti oviri za popolno izvedbo francoske šolske reforme sta bili predvsem pomanjkanje gnotnih sredstev in nedostajanje dovoljnega števila sposobnega osebja. Ker se je morala vzdrževati Ilirija sama, so bili prisiljeni uvesti za vse šole tudi šolnine, le najrevnejši so je bili oproščeni (ta je bila po raznih šolah in krajih jako različna).

Za nas Slovence je bilo seveda najvažnejše vprašanje učnega jezika, saj vemo, da nam je dajala Avstrija dotlej načelno le nemške šole in na Koroškem je ponekod le po neizogibni sili okoliščin dobila tudi slovenščina nekaj upoštevanja (celo na Kranjskem se je poučevalo slovensko le v 1. razredu, v 2. in 3. razredu so otroke že mučili z nemščino in v 4. razredu so se učenci učili samo še dovršenega nemškega sloga). V tem pogledu so ravnali uvidni in kulturni Francozi čisto drugače. Točka 22. Marmontovega ukaza je namreč izrečno določala, da »pouk v primarnih (t. j. osnovnih) šolah se bo vršil v deželnem jeziku« in naslednja je potem ukazovala: »V primarnih šolah se bo učilo branje in pisanje v deželnem jeziku« (langue de pays), a osnove francoščine, italijanščine in latinščine je odkazoval § 24 šele v gimnaziji. Nemščina ali kateri koli drug tuji učni jezik naj bi bil torej po tem ukazu na šolah s slovenskim prebivalstvom sploh izključen.

KOTMARA VES

(Zlata maša)

Dne 17. 7. je obhajal pri nas naš rojak, duhovni svetnik, g. Joži Stich, župnik v Bilčovsu, svojo zlato mašo. Ponosni smo na svojega rojaka, ki že pol stoletja neumorno deluje v božjem kraljestvu naše škofije ter deli usodo slov. koroškega duhovnika. Vsa duhovnik vtisne svoji fari pečat. Da je Bilčovs zvest Bogu in domu, je njegova zasluga. Domača fara mu je pripravila zelo lepo slavje. Pred cerkvijo je bil postavljen slavolok z napisom z zlatimi črkami: Zlatomašnik, bod' pozdravljen! Cerkev je bila vsa v vencih in cvetju. Ko je prispel ovenčani avto iz Bilčovsa, so pozdravili g. zlatomašnika topiči, cerkveni pevci, mil. g. prošt Benetek v imenu slov. duhovščine, Andrejeva Mici in Hanzej pa s pesnitvijo »Obdravskega«, ki posrečeno opisuje življenjsko pot g. zlatomašnika od zibelke do zlatomašnega oltarja. Nato je sledila zlata maša z asistenco duhovnikov in strežbo številnih ministrantov.

V globoki slavnostni pridigi je naslikal domači župnik lik vzornega duhovnika in dušnega pastirja. Slovesnost je bila končana z zahvalno pesmijo. Popoldne pa je sprejela gostoljubna Birtičeva hiša na Ilovju — dom g. zlatomašnika — duhovne soproste in sorodnike k prijetni domačnosti pod svojo streho. Gospodu zlatomašniku kličemo: Ad multos annos!

(Smrtna kosa)

Popoldne istega dne smo posremili po kratki boleznj preminulega, obče spoštovanega žagarja Luka Perkoniga k zadnjemu počitku. Bil je mohorjan, član Apostolstva mož, goreč častilec presv. Srca Jezusovega, ki je skozi 36 let zvesto držal svojo moško

Mirko Kumer na Blatu - petdesetletnik

18. julija je obhajal svoj god in 21. julija svoj petdeseti rojstni dan splošno poznani in spoštovani g. Mirko Kumer, pd. Črčej na Blatu. Kot zaveden in javni delavec in krščanski mož zasluži, da se ga tudi naš list spomni in mu k jubileju iskreno čestita.

Njegov oče je kupil posestvo na Blatu, ki ga je Mirko prevzel. Bil je brihten, pa tudi zelo priden in se je že zgodaj začel udejstvovali zlasti v Katoliškem prosvetnem društvu v Šmihelu. Bral je veliko iz prosvetne knjižnice, obiskoval tečaje in predavanja in se sam zanimal za razne probleme. Dokončal je tudi kmetijsko šolo v Litzlhofu! Že pred vojno je postal predsednik Kat. prosv. društva, odbornik Prosvetne zveze in tajnik Kmečke zveze.

Nacisti so l. 1941 zaprli vse odbornike Kat. prosv. društva. Ko so Mirka izpustili, je moral takoj na rusko fronto. Tam je prišel v rusko ujetništvo, pa mu je prav znanje slovenskega jezika in cirilice in pa seveda lastna iznajdljivost pomagala, da je kmalu po končani vojni prišel preko Romunije in Jugoslavije domov. Mirko zna zanimivo pripovedovati o vseh dogodivščinah v vojski in s poti domov, da bi ga cele večere poslušal in bi lahko napisal roman. V zahvalo za srečno vrnitev je dal postaviti na svojem polju lep križ.

Kot življenjsko izkušen in zrel mož se je po vojski začel še bolj udejstvovati. Bil je od leta 1950 do 1954 podžupan, od leta 1954 do 1958 pa župan blaške občine. Predvsem njegova zasluga je, da so začeli zidati krasno novo šolo pri Božjem Grobu. Tudi šola na Komeljnu je nastala v tem času. Tedaj so v občini uvedli tudi dvoje-

Pri nas na Koroškem

nedeljo. Lepo je bilo pri tem pogrebu, da so se tudi moške v pretežni večini udeležili pogrebne sv. maše, kar bi moralo biti samo ob sebi umevno, pa se pri nas le redkokdaj zgodi. Pokojnikovi duši mir, sorodnikom pa naše sožalje!

(Dolgi prsti)

Dalj časa je zasledoval trgovec Josip Čimžar tatove, ki so kradli v nočnih urah blago in denar iz trgovine, dokler jih ni zasačil. Kakor je bilo pričakovati: mladostnikil Zorijo prvi sadovi »espressov«, nad katerimi se vse občinstvo pohujšuje in jih preklinja. Neki sosed se je izjavil, da tedensko 3 noči (petek, sobota in nedelja) nima mirnega spanja, ker dela mladina ob glasbi »musboksa« polom. Tako se navadi mladina denar zapravljati, pijančevati in ko denarja zmanjka, si ga skuša s pomočjo tatvine pridobiti. Po njih sadovih jih boste spoznali, smo slišali zadnjo nedeljo v pridigi. Tudi po sadovih bomo spoznali ničvrednost »espressov«. Prvi sadovi so se že pokazali, nadaljni bodo pa sledili. Žene jih preklinjajo, ker njih moške upravljajo v njih z žuljavimi rokami prisluzene šilinge, družine pa nimajo za najpotrebnejše. Koliko bo šele škode na moralnem sektorju! Tudi o »espressih« velja pregovor: Božji mlini meljejo počasno, pa drobno!

zične napise, kar je edino pravično in uzakonjeno v državnih pogodbah, pa so ti napisi nestrpne koroške naciste tako bodli, da so nekatere pokončali in jih še do danes ni nihče popravil. Ni bil le uradni župan, ampak nekak dobri oče občanom, ki je vsem rad pomagal, jim bil v uradnih in neuradnih urah na razpolago in se žrtvoval veliko več kot bi bil dolžan. Hvaležnost ljudi in priljubljenost so pokazale zadnje občinske volitve leta 1958, ko je dobil skoro polovico vseh glasov, toda radi skupnega nastopa drugih strank ni postal župan.

Sedaj se je lahko še bolj posvetil domačiji, toda vedno je še predsednik Živno-rejske zadrage, odbornik Kmečko gospodarske zadrage in Hranilnice in posojilnice v Pliberku in zastopnik okrajne Kmetijske zbornice v Velikovcu. Predvsem pa je kot dober in napreden kmet, strokovno izobražen in praktičen, povečal posestvo in si nabavil stroje, pa je vse pridobil z marljivim delom in umnim gospodarjenjem samo iz zemlje in ne iz lesa kot marsikdo drugi.

Mirko je miren in želi mirnega sožitja med sosedi in med obema narodoma, zato ga tembolj boli nestrpnost, sovraštvo, ki rodi krivičnost proti onim, ki ljubijo svojo rodno zemljo in domačo slovensko besedo.

Zelo je navezan na domačo družino in si predvsem želi zdravja v družini in zadovoljnosti. Zaveda pa se kot praktičen kristjan, da je zato potreben božji blagoslov. Božjega blagoslova mu zato želimo tudi mi pri njegovem privatnem in javnem delovanju v blagor družine, svoje občine in našega naroda! Na mnoga leta, naš dobri in pridni Črčej!

Prizor z novomašniškega slavja v Šmihelu pred domom novomašnika č. g. Davida. (Foto Zaletel)

ČIRKOVČE PRI PLIBERKU

Čudna nesreča se je pripetila pri nas v četrtek, 21. julija. Franc Hanin, pd. Lipej je peljal s sinom kozolce. Ko sta jih zložila, je fant peljal z vozom po poti, ki gre iz Čirkovč v Replje in je tam električna napeljava in je prav tam napeljan vod v zemljo. Ker je blizu nekje treščilo v napeljavo, je šel po električnem vodu tok v zemljo. Ker je bil konj prav na kraju, kjer je bil električni krogotok, ga je ta tako zgrabil, da ni mogel naprej, ampak se nekaj časa zvijal in brcal in prej poginil, predno so mogli odklopiti tok. Lipejevemu sinu se hvala Bogu ni nič zgodilo.

Ker je bil ta edini Lipejev konj, ki je

Nova maša v Dobrli vesi

V nedeljo 17. julija je slavna dobrloveška fara, ki je ena izmed najstarejših na Koroškem, praznovala svoj veliki dan, praznik nove maše. Vsaka nova maša je slavje vsega našega vernega ljudstva, je dokaz žive vere in našem narodu, ki se sama obnavlja tako, da iz roda v rod daje Cerkev duhovnike.

Na predvečer je bil sprejem v podružnici v Bukovju, novomašnikovi rojstni vasi. Vaščani in sosede so prihiteli, da pozdravijo novomašnika. V imenu domače vasi mu je v govoru izrekel dobrodošlico Florijanov oče, nato sta ga pa z deklamacijama pozdravila še mlada Tišlarjeva Rozvita in Jončkov Jozej.

Glavni sprejem pa je bil pred farno cerkvijo v Dobrli vesi, kjer se je zbralo mnogo ljudstva, da je ves obširni prostor pred cerkvijo bil poln. Domači cerkveni pevci so zapeli najprej našo pesem: Novomašnik, bod' pozdravljen. Č. g. prošt in dekan Brandstätter so nato v lepem govoru v imenu fare pozdravili novomašnika in mu izrekli dobrodošlico kot najmlajšemu sobratu. Vsa fara se je pripravila na to slovesnost, mladina je okrasila cerkev, dvorano in okolico, da povzdigne ta slovesni dogodek. Za okinčanje so porabili 3000 metrov vencev. In prav je tako, saj je za faro največji ponos, da je rodila služabnika božjega. V imenu cerkvenega sveta mu je izrekel pozdrav in čestitke predsednik in ključar Peter Mohar, v imenu žen gospa Leitsoni. Sledili so pozdravi mladine, ki sta jih izrekla Vida Kimovec in Jozej Pasterk. K besedi sta se oglasila tudi orožniški inšpektor g. Tollinger in v imenu občine odbornik Kugler, v imenu moškega gibanja pa notar dr. Hecher. Z lepimi deklamacijami so se pa postavili nevesta Anica Breitenegger iz Zagorja, Fric Dobrovnik iz Dobrle vesi, Narovnigg Walter in mala Ninausova Ivanka.

Zadoneli so zvonovi in v sprevodu smo se podali v cerkev, kjer je bil blagoslov s petimi litanijami, ob koncu novomašniški blagoslov.

Napočil je dan glavne slovesnosti. V nedeljo zjutraj je ob 9. uri bilo slovo pred proštnjo. Po blagoslovu matere in duhovnih staršev Topličeve matere iz Lovank in Probartovega očeta iz Goselne vesi so z deklamacijami nastopili Greti Lipnik, nato Poldi Regvar v imenu ministrantov in končno Štefka Dobrovnik. Mil. g. prošt so

nujno potreben za gospodarstvo, je izguba velika in bo le deloma krita z zavarovalnino. Sosedi sočustvujemo z njim, pa se naj potolaži, da vsaj ni bilo človeške žrtve.

ST. VID V PODJUNI

(Gladino Zablatniškega jezera nameravajo dvigniti)

Nekaj slišimo praviti, da nameravajo dvigniti gladino Zablatniškega jezera, češ da bo to dobro za povečanje tujskega prometa. Ljudstvo okrog jezera je o tej zadevi precej deljenega mnenja, toda gospoda se brzkone pri svojih načrtih na mnene ljudstva ne bo ozirala, posebno ker ni nobenih volitev blizu.

Letoviščarjev je letos povsod manj kot druga leta, v glavnem zaradi tega, ker so po gostilnah in hotelih dvignili cene, pa so letoviščarji odšli raje drugam, največ v sosednjo Jugoslavijo, kjer se prav tako do-seveda.

Dne 25. junija je umrl Jaričev oče, Jakob Mohar, v 74. letu starosti. Ob udeležbi ljudstva smoga dne 27. junija položili k večnemu počitku.

v kratkih besedah nakazali pot novomašnika v življenje. Vmes je pel cerkveni zbor naše lepe slovenske nabožne pesmi, na poti proti cerkvi pa je godla godba iz Lovank pod vodstvom č. g. prof. Cigana.

V cerkvi se je zbralo 4000 duš od blizu in daleč, ko je novomašnik ob asistenci č. g. kanonika Zechnerja, župnika z Brnce g. Stindla ter č. g. Mihaela Krištofa, ki sedaj izpopolnjuje študije v Rimu, pristopil prvič k božjemu oltarju in zapel iz vsega srca Glorio. Med mašo je prepevalo vse ljudstvo, vmes pa je večkrat zaigrala tudi godba in zapel domači cerkveni zbor pod vodstvom organistinje gospe Lone Lesjak.

Novomašni pridrigar, mil. g. kanonik Aleš Zechner so nato v vzvišenih besedah orisali dosedanje življenje novomašnika. Prav posebno so pohvalili veliko in požrtvovalno skrb dobre matere, ki je žrtvovala vse, da pomaga svojemu ljubljenemu sinu. Prav tako so izrekli zahvalo duhovni materi Topličinji za njeno skrb in pomoč. Pokazali so, kako vzvišena je služba duhovnikova in kako potrebno je njegovo delo za dušni blagor ljudstva. Pozvali so vse ljudstvo, da molimo za to, da nam bo Bog naklonil še mnogo dobrih duhovnikov, ki bodo izšli iz našega ljudstva in ga vodili k zveličanju.

SLOVENJI PLAJBBERK

Pošle bi moči skrbni in delavni šošeljčevi mami, ako se sin Cena ne bi opogumil ter izbral svojemu poklicu primerno nevesto. Našel jo je v zavedni Pošnikarjevi družini ter 26. junija popeljal Pavlo pred poročni oltar.

Bilo je veliko gostov; žal, da šošeljčeva atija ni bilo več med njimi. Toda spomnili so se njih vsi njihovi otroci ter po končanih poročnih obredih z ženinom in nevesto obiskali njihovo gomilo, na katero so položili tudi poročni šopek. V znak žalosti in spoštovanja so se vzdržali tudi pleša. Gotovo so njih bili veseli in prosijo v večnosti za nje, posebno za mladi par in z nami vred želijo, da sin Cena ob strani svoje ljubeče žene ohrani pri hiši vse lepe stare navade in ostane zvest in njih vreden naslednik. Ako pa nastopijo skrbni in težave, se vedno spomnita poročnega govora, v katerem so vama gospod župnik rekli, da naj bo vajina vera trdna in močna — molita — vse druge skrbi Nanj preloži, ker On bo že skrbel za vaju.

Del „jezujske kasarne“ se je zrušil na ulico

Minuli torek dopoldne okrog pol 11. ure je v okolici jezujske kasarne, ki jo podirajo, nenadoma hrumenje traktorjev in gradbenih strojev presunil oster žvižg, nato zamolkel grom: Del stene „jezujske kasarne“ ob ulici Lidmanky se je s hrščem zrušil na ulico ter zavil v velik oblak prstor od stolnice do hotela Brunnwirt. Mimoidim pešcem se je nudila slika, ki smo jih bili svojčas vajeni, a že nanje skorajda pozabili — po bombnem napadu. Padajoči kosi stene so znatno poškodovali sosednjo hišo trgovca Langerbauerja in nekaterim dobro znano kavarnico Titz. Ulica je bila vsa zametana s kadečimi se razvalinami, izložbe pri Langerbauerju pa so izgledale, kot da bi bil orjak vdrl vanje in jih razdejal. Od Titzove hiše je pa ostalo le še okostje.

Kmalu so se začeli zgrinjati radovedneži okoli kraja nezgode. Najprej se je razširila vest, da sta pod razvalinami bila pokopana dva slučajno mimoidoča pešca. S tulečimi sirenami so prihiteli

rešilni vozovi ter gasilci in začeli razkopavati brezoblično gmoto zidovja. Toda na srečo se je izkazalo, da pod ruševinami ni bilo ljudi. Pozno v noč so delali gasilci, katerim so prihiteli na pomoč tudi pionirji, da so očistili cesto in podprli Titzovo hišo, ki je zelo poškodovana.

„Jezujska vojašnica“ ima za seboj dolgo zgodovino. Med vojno je bil severni del poslopja tako poškodovan, da se ga ni več izplačalo obnavljati. Toda v prvih povojnih letih je bilo drugih skrbi dovolj, kasneje pa so oblasti menda tudi imele posle, ki so jih smatrala za važnejše. Končno je vendarle prišlo do sklepa o porušitvi, kajti stavba je bila že očitno tako daleč razpadla, da je predstavljala nevarnost za okolico. Zato so jo v ulici Lidmanky obdali z lesenim zavarovalnim plotom, ki je segal do polovice cestišča. V poslednjem trenutku pa je pred dvema mesecema spomeniški urad preprečil začetek podiranja, kajti hotel je

(Dalje na 8. strani)

Naravni pomagači v boju z zajedalci

Navadno opozarjamo sadjarje in vrtnarje in sploh kmetovalce na razne škodljivce, ki zajedajo kulturne rastline in jim svetujemo, kako naj se teh škodljivcev ubranijo in jih zatirajo. Ne bilo bi pa odveč, če si enkrat ogledamo naše prijatelje in pomagače, ki vzdržujejo ravnotežje v prirodi s tem, da se hranijo z raznovrstnimi škodljivci naših sadežev in nam tako olajšajo obrambo. To je toliko bolj potrebno, ker je med temi pomagači mnogo takih, ki jih preprosti, zlasti starejši ljudje, s te strani ne poznajo in jih zato še dandanes bodisi res iz nevednosti ali praznoverja ali neke stare slabe navade preganjajo, namesto da bi jih ščitili. To velja zlasti za nekatere koristne živali iz vrste sesalcev in plazilcev. Poglejmo torej najprej nekatere sesalce! Posebno važni so štirje, ki so vsi izraziti žužkojedi: krt, rovka, jež in netopir.

Krt

Krta vsak pozna. Splošno bi moralo biti tudi znano, da se hrani samo z golaznijo, ki jo lovi po svojih podzemeljskih potih in da je zavoljo tega zelo koristen. Pa je v kljub temu še vedno dovolj takih, ki krte lovijo in s posebnim veseljem pobijajo, kakor da bi delali kako posebno škodo. To delajo navadno zaradi krtin, ki so seveda tu in tam v napotje pri košnji. Toda ta nepravilnost je tako malenkostna, da spričo velike koristi, ki jo od krta imamo, sploh ne pride v poštev. Pomisliti je treba, da je krt silno požrešen. Na dan porabi toliko, ali pa še več, kot tehta sam, in sicer samih raznovrstnih podjedov, kakor so zlasti ogrci, mramorji in še nešteto drugih škodljivcev, ki prebivajo v obdelani zemlji in se hranijo izključno s koreninami naših poljskih, vrtnih in drugih sadežev. Krt lovi tudi pozimi in si znaša celo zimsko zalogo raznih živali, ki jih samo okrni, ne pa umori. Iz tega lahko razvidimo, kakšno množino mrčesa pospravi skozi leto in dan en sam krt.

Neljub gost pa utegne biti krt v sejalicah, v toplih gredah in po cvetličnih gredicah. Od takih krajev ga skušamo kajpada na razne načine zadržati. Tople grede zavarujemo pred njim z betonskimi zidovi in z dnom iz opeke, da propuščava vodo. Preženemo ga tudi, ako nastavimo po rovih v karbolineju ali v katranu namočene krpe. Tudi petroleja in terpentina nima rad. Majhne prostore zavarujemo pred njim z mrežo, ki mora biti gosta, ali z jarki, ki jih napolnimo s črepinjami, trnjem itd. Ako se ga drugače ne moremo znebiti, ga ujamemo živega (v cevi), da ga lahko spustimo na drug prostor, kjer je bolj dobrodošel kakor v topli gredi ali sejalnici. Mnogo krtov zatira dandanes pri lovu voluharjev, ker se vlove v pasti, ki so nastavljene voluharjem. Krt ima mnogo naravnih sovražnikov. Preganjajo ga psi, mačke, dihurji, podlasice, lisice, vrane, skobci itd. Pameten človek ga vsaj ne bo zatiral, ako ga že ne more ščititi.

Rovka

Manj znana, pa zelo koristna žužkojeda žival je rovka. Ker je na zunaj zelo podobna miši, jo nevedni ljudje z mišjo vred love in zatirajo. Prav tako tudi razne druge živali, zlasti mačke, ki pa rovka ne jeda, ker imajo duh po pižmu (mošus). Od miši se pa loči rovka po zelo koničastem gobčku, ki je poln kot igle koničastih in ostrih zob. Miši pa so glodalci, ki imajo spredaj dletaste glodače. Rovka se živi samo z žuželkami, ki jih lovi v zemlji v svojih rovih in na površju zemlje. Potrebno je vedeti, da vsi žužkojedi zelo obilne količine hrane. Dognali so, da porabi na dan dvakrat toliko kakor sama tehta. Tudi rovka nima zimskega spanja. Pravijo, da se pozimi loti tudi miši, če ji zmanjka druge običajne hrane. V čebelnjaku utegne narediti rovka škodo, ako se pozimi splazi v panj, kjer vznemirja čebele, da se razležejo in večkrat popolnoma

propadejo. To škodo pa lahko odvrnemo, ako žrela pred zimo toliko zožimo, da se rovka ne more zmuzniti v panj. Ako najdemo pri kakem panju žrelo ogledano, je bila na delu miška, ki tudi poskuša priti v panj. Njej pa bržčas diši bolj med kot čebele. Rovka ne more glodati in pride le v tisti panj, ki ima preveliko žrelo.

Jež

Tretji v tej družbi naravnih pomagačev človeka v boju z zajedalci je jež, znani, pa vendar bolj redki bodičasti ponočnjak. Ta se preživlja povečini z razno golaznijo, ki jo pobira in lovi po grmovju, po vrtu, pa tudi po hiši, če ga spustimo noter. Le žal, da je ježev tako malo in da suroveži še tiste redke posameznike, na katere naletijo, rajši preganjajo, namesto da bi jih ščitili. Mnogo jih povozijo tudi avtomobili ponoči.

Jež se hrani z raznimi hrošči, mramorji, ogrci, gosenicami, mravljami, strigalicami, ponočnimi polži; zlasti pa mu grede v slast žabe, slepiči, kače in miši. V kuhinji kmalu pospravi ščurke in drugo golazen. Pticam, ki gnezdijo po tleh, utegne pobrati tudi jajčeca. Mogoče, da pobere tu in tam tudi kak sad, ki ga zanese v svoj brlog. Vkljub temu ga ne moremo pri-

Predenica - nevarna zajedalka

Predenica (Flachsseide) je zelo nevarna zajedalka detelje in lucerne ter povzroča ogromno škodo. Kako žalostno je pogledati na okuženih poljih rumene ploskve, ki zavzemajo od dne do dne večji obseg. Kjer se je ta škodljivka enkrat naselila, tam jo je treba z vsemi silami zatirati. Da se bomo znali proti njej uspešno boriti, moramo najprej poznati njen razvoj.

Razločujemo več vrst predenic, ki žive kot zajedalka na najrazličnejših rastlinah; posamezne vrste predenic so si med seboj zelo podobne ter se razvijajo na isti način.

Deteljna predenica je zajedalka, ki ne vsebuje skoraj nobenega rastlinskega zelenila. Zaradi tega predenica tudi ni sposobna samostojnega življenja; potrebno hrano črpa iz hranilnih snovi drugih zelenih rastlin, ker je sama ne more pripraviti. Tem svojim hraniteljicam izsesava sok v taki meri, da se prav kmalu posuše.

Predenica je rastlina brez talne korenine in njeno listje je okrnjeno v brezbarvne luskinice, ki jih s prostim očesom niti ne opazimo. Najbolj je razvito steblo, ki je nitkasto, zelo tanko in se more izredno podaljšati. Steblo je navadno rumeno-zelenkaste ali rdečkaste barve in se ovija v vijugastih krogih okoli deteljinega stebela. Steblo predenice požene posebne sesalne bradavice, ki se zajedo globoko v steblo detelje in sesajo iz njega potrebno hrano.

V teku poletja se na tem nitkastem stebelu razvijajo številni drobni cveti, ki so bele, blede-zelene ali blede-rdečkaste barve. Iz teh cvetov nastanejo do konca poletja plodovi.

Seme predenice je zelo drobno in pokrito s posebno plevo. Značilno za semensko plevo je to, da je zelo trpežna; ta trpežnost pa omogoča zrnu, da vzdrži razne neprilike in ohrani zaradi tega svojo kalivost več let. Zrno gre lahko nemoteno skozi želodec živine, ne da bi pri tem izgubilo svojo kalivost.

Predenica se razmnožuje na več načinov, in sicer:

1. s semenom,
2. s steblovjem,
3. s posebnimi trajnimi poganjki, ki se jeseni razvijajo na zemlji ter tam prezimijo.

Ako se za časa košnje steblo predenice razseče ali pa raztrga ter raznese po deteljšču, tedaj se vsak še tako majhen del, ki pride v dotiko z deteljo, kmalu podaljša.

Predenica se širi najbolj s semenom, ki se ne da tako lahko izločiti kot pa seme detelje ali pa lucerne. Da se predenica ne zanese med deteljo, moramo gledati predvsem na to, da sejemo samo čisto deteljno seme.

Ta način okuževanja potom nečistega semena je zelo nevaren, ker se predenica s semenom že takoj v začetku močno razširi. Zato moramo vedno paziti na čistoto semena.

števati h škodljivcem, temveč ga po pravici lahko uvrščamo med koristne pomagače. Na Holandskem je jež zakonito zaščiteno, kakor pri nas zajec, verveca in razne druge v kmetijstvu škodljive živali. Jež zimo prespi v podzemeljskem ležišču.

Netopir

Končno je še netopir, ta tako razvpiti, toda prav po krivici osovraženi, pa jako koristen pomagač pri zatiranju sadnih in drugih škodljivcev. Prištevati ga moramo k najbolj vnetim lovcom raznih ponočnih žuželk-hroščev, metuljev, večš, muh itd., med katerimi jih je mnogo v sadjarstvu zelo škodljivih (n. pr. jabolčni zavijač in drugi). Netopir prespi v kakem skritem, temnem zatišču (pod streho, v zvoniku, v podzemeljskih jamah, v zidovju) vse dneve, pa tudi zimo, zaviti v letalno kožico in obrnjen z glavo navzdol, viseč za krempljce zadnjih nog. Šele ko se na pomlad prebude žuželke, se zdrami tudi netopir in je potem skozi vso poletno dobo tja do pozne jeseni vsak večer na lovu za nočnimi žuželkami, ki letajo po zraku. Ta lov traja vsako noč toliko časa, da napolni svoj jako obširni želodec. Netopirji se množe zelo počasi, ker povrže samica na leto samo enkrat po enega ali kvečjemu po dva mladiča. Zato je tembolj potrebno ščititi tega tako uspešnega pomagača pri zatiranju zajedavcev na našem sadnem drevju in drugih koristnih rastlinah.

Seme mora biti vedno čisto, bodisi da ga pridelujemo sami, ali pa kupujemo od trgovca. Ako smo se odločili, da bomo sami pridelovali seme, tedaj ga moramo vzeti vedno samo s tistimi njive, kjer se ni predenica še nikoli pojavila. Tudi ono seme, ki ga kupujemo kmetovalci od drugih, ni vedno čisto. Zato imamo zakon, da smejo trgovci prodajati le čisto seme.

Kmetijske poizkusne postaje morajo vsako seme, preden pride v promet, dobro preiskati. Zato naj vsak kmetovalec pri nakupu deteljinega semena vedno zahteva od trgovca, da mu pokaže izpričevalo ene izmed pristojnih kontrolnih postaj in certifikat, s katerim potrjuje, da je seme, ki ga ima trgovec naprodaj, očiščeno.

Marsikateri njiva lucerne ali detelje je lahko onečiščena z zrnjem predenice, ki je ostalo v zemlji še od prej, a zaradi neugodnih razmer ni moglo vzkaliti. Na teh zemljiščih moramo vsaj kakih 5 let gojiti take rastline, na katerih se predenica ne more naseliti; sem spadajo okopavine in razna žita. Za deteljo in lucerno pa moramo izbrati druga zemljišča.

Seme predenice pride na njivo lahko tudi z gnojem, ki ga dobivamo od živine, krmiljene s senom, ki je vsebovalo seme take zajedavke. Zato ne smemo živini nikdar pokladati od predenice napadene sena, še manj pa voziti sumljivi gnoj na njivo, kjer hočemo pridelovati deteljo ali pa lucerno.

V vseh državah so v veljavi strogi ukrepi proti tej škodljivki, ki more povzročiti silno veliko škodo.

Kako zaklati in snažiti perutnino

Domača perutnina, za klanje namenjena, naj bo vsaj nekaj časa, preden jo zakolješ, mirna. — Primi jo čvrsto čez perutnico in glavo in naredi z ostrim nožem pri glavi pod ušesom ozko luknjico. Obrni jo tako, da visi glava navzdol in da kri lahko odteka. Kri, ako jo hočeš porabiti, naj teče v posodo, v kateri je malo mleka, drobtin ali kisa. Medtem ko ti žival držiš, naj kdo drugi kri meša, da se ne strdi. Odteči mora vsa kri. Deni potem zaklano perutnino v mrzlo vodo, da se ohladi, popari jo z vročo vodo, obrni jo v njej parkrat, nato jo vzemi ven in jo oskubi. Odreži spodnji kljun, izkroži oči, snemi kljun, prereži zgornjo kožico na golši in previdno vzemi ven golšo, požiralnik in dušnik. Potem odreži sredi perutnic pri prvem členu male čipke in kepico nad repom. Prereži tudi spodaj blizu nog počez kožo, pazi da ne prerežeš črev, in vzemi ven čreva z želodcem, jetra s srcem vred previdno, da jih ne strgaš, in odstrani žolč. Potem prereži želodec na mesnati strani in olupiš notranjo kožo, noge na kolenu prereži čez člen, olupiš zunanjo kožo in snemi kremplje. Nato izreži črevo pod repom, jetra srce in želodec pa deni nazaj.

Tudi noge vtakni nazaj tako, da se

Šoferski kofiček

TUDI TO DRŽI

Naše oči imajo odlično lastnost, da se znajo prilagoditi velikim svetlobnim razlikam. Tako moremo še videti poleti v opoldanskem času, ko doseže jakost svetlobe 40.000 do 80.000 svetlobnih enot, pa tudi v mraku pri 5 svetlobnih enotah. Seveda rabi oko nekaj časa, da se prilagodi manjši svetlobi. Če stopimo iz svetle sobe ponoči na prosto, traja nekaj minut, da spet kaj vidimo; oko potrebuje celo 20 do 40 minut, da se dokončno navadi na temo. Neumno je le to, da se naše oko ravna po svetlobi in ne po temi, če gleda v svetlobo.

To pa pomeni pri vožnji, da se naše oči lahko privadijo na mrak. Vidimo še kar dobro, četudi ni tako svetlo kot opoldne. Oči so se privadile manjši svetlobi in kar dobro vidijo. Če vključimo sedaj zasenčene žaromete, osvetlimo cesto pred seboj močneje, kot pa je osvetljena okolica. Oči se prilagodijo svetlobi zasenčenih žarometov — kar je izven svetlobnega stožca žarometov, tega ne razločujemo več dobro. Torej je boljše voziti kolikor se le da dolgo samo s pozicijskimi lučmi. Le na ta način izrabimo dobro lastnost oči, da se prilagodijo po mraku. Ker pa oči le potrebujejo nekaj časa, da se mraku privadijo, se seveda nikoli ne morejo prav prilagoditi temu, ker jih vedno znova motijo svetlobni žarki žarometov drugih vozil. Kot vidimo, je uporabljanje zasenčenih žarometov prav tako nekoristno nam samim kot škodljivo nasproti prihajajočim. Že samo iz tega razloga bi morali v mraku prižgati le pozicijske lučke, ki niso tako svetle, da bi motile oči in slepile, pa tudi ne tako medle, da ne bi zadostno opozarjale drugih na naše vozilo.

Nekateri so mnenja, da je težje oceniti brzino vozila, ki ima prižgane le pozicijske lučke, kot pa vozila, ki sveti z zasenčenimi žarometi ali polno lučjo. Toda ravno nasprotno drži! Oddaljenost in brzino nasproti prihajajočega vozila tem lažje ocenimo, čim bolj neovirano se naše oči lahko prilagodijo mraku — torej, če imamo mi sami in oni, ki nam vozi nasproti, prižgane le pozicijske lučke.

Najbolj so proti vožnji s pozicijskimi lučkami tisti, ki ponoči ničesar ne vidijo. Pravijo, da jim je potrebno veliko svetlobe. Pa tudi ti se motijo, kajti oči teh rabijo veliko dalj časa, da se prilagodijo temi, ker imajo manjšo lastnost tvorjenja vidnega purpurja. S tem pa, da vključijo zasenčene žaromete prej, kot bi bilo sploh treba, odvzamejo očem vsako možnost, da bi se mogle privaditi mraku. Kdor ponoči slabo vidi, naj gre k zdravniku, da mu predpiše vitamin A.

Povedati je tudi treba, da je prilagajevanje oči na temo podvrženo tudi pri tistih, ki normalno vidijo, nekim činiteljem. Razburjenost, utrujenost, malenkostne količine alkohola (precej manj kot 1 promile) lahko že slabo vplivajo na vid. Na žalost v takih slučajih tudi z raznimi sredstvi za poživitev (od črne kave do pervingina) ne moremo vida izboljšati. Edinole tobak učinkuje na vid, a ne ugodno, marveč negativno, slabo. Kajenje, tudi čisto malenkostno, poslabša vid v mraku.

kremplji še malo vidijo, kolena pa vtakni v zarezo, skozi katero si potegnili čreva. Zdaj daj tako pripravljeno perutnino na hlad. Tako navadno pripravljamo piščance.

Kakor te pripravljamo tudi mlade ali stare golobe z razliko, da jih za skubljenje ni treba popariti. Mladi golobje imajo med perjem še mah, njihovi kljunčki so mehki, po tem jih lahko ločiš od starih. Stari golobje se teže zmehčajo, dajo pa prav okusno juho.

Kopune, kokoši in purane oskubi takoj, ko so zaklani. Noge in glavo vtakni v vročo vodo, da jih potem lahko osnažiš. Puh pa posmudi s špiritom ali papirjem. Boljši je špirit, ker se z njim žival lepo osmudi pa nič ne okadi. Na krožnik vlij žlico špirta in ga zažgi. Nad plamenom drži žival, obračaj jo na vse strani, potem jo obrisi in osnaži kakor piščance. Purano ne prereži na golši kože, ampak odreži vrat in potem vzemi tam golšo ven. Glavo z vratom osnaži ter porabi za obaro.

Goskam in racam ne daj tisti dan, ko jih kolješ, nič jesti. Zaklane oskubi takoj. Perutnice odreži od prvega člena in jih posuši s perjem vred. Suhe lahko porabiš (Konec na 8. strani)

Obiščite mojo stalno razstavo o gospodarstvu, poljedelstvu, gospodinjstvu in tehniki (prispele novi kmetijski stroji, pralni stroji, radioaparati itd.)

JOHAN LOMŠEK

ŠT. LIPŠ, TIHOJA, P. Dobrla ves

DEKLISKI KOTIČEK:

Dekle - brez dostojanstva

Bilo je poročno slavje in mnogo je bilo povabljenih. Vse je bilo dobre volje, le nekaj je navzoče motilo: nevestino obnašanje. Saj je bilo tudi ženinu nerodno, kajti ves večer se mu je naslanjala na rame, ga božala itd.; podobnemu dobrikanju ni bilo konca. Mnogo opazk je padlo tisti večer na račun neveste in ženin je bil deležen obilnega tihega pomilovanja...

Dekle mora ohraniti svoje dostojanstvo, če hoče, da bo spoštovana in ljubljena. Prevelika sproščenost in »prepeceni dajanje« more biti pogubno rušenje vzvišene in drage slike, ki jo fant nosi v svojem srcu. Ljubezen je vendar zaklad, ki ga človek ne sme nositi na krožniku. Zaklade skrivamo! Čim bolj zato dekle sproščeno kaže svojo naklonjenost in svojo ljubezen na zunaj, tem bolj izgublja na vrednosti. Lepa in plemenita ljubezen ni vsiljiva!

Vsiljivost je moškimi zoprna. Dogodek naj to potrdi. V vlakcu se je zgodilo; v kupeju sta sedela mlad mož in žena z otrokom. Kar pretirano sladka je bila mlada žena do moža, da je bilo možu prav nerodno. Vstal je in raje dolgo pot stal na hodniku, kot da bi prenašal vsiljivost žene. Ona ga je vabila, da naj zopet prisede, a ni hotel. Ko je otrok zaspal, ga je žena položila na svoj sedež in nato šla na hodnik. Na njeno vprašanje, zakaj raje zunaj stoji, ji je povedal, da mu je zoprno njeno obnašanje, kot je slišala gospa, ki je sedela pri vratih kupeja.

Podobne stvari se dogajajo mnogokrat pri dekletih v razmerju do fantov. Povsod jih lovijo, povsod se jim nastavlja, vedno so za njimi. Neke dekletke je imelo resno razmerje s fantom. Saj sta bila oba dobra, a vendar se je ljubezen razdrila: »polomila« ga je namreč dekle. Vedno je fanta iskala, pred pisarno ga je hodila čakati, k telefonu ga je pogosto klicala itd. Fant se je tega naveličal in je znanje prekinil.

O tem slučaju so prijatelji v pisarni večkrat razpravljali in razna mnenja so bila izrečena. Nekako skupno pa je bilo mnenje, da je vsiljivo dekle fantu zoprno. Neresni izrabljajo tako žensko vsiljivost za zabavo, za hrbotom takih deklet pa se delajo norce iz njih.

Dekliško srce mora biti za fanta trdnjava, ki si jo mora izvojevati sam; potem jo bo zares cenil in spoštoval. Če mu bo pa dekle kar padlo v naročje, ne bo srečen ne on in ne dekle. Dekle, ki se vsiljuje, koplje grob svoji in fantovi sreči.

Zato ni čuda, da je toliko nesrečnih zakonov, ker dekleta s svojo vsiljivostjo kopljejo grob svojemu dostojanstvu in svoji sreči.

Beethoven in slepa deklica

»Nekega večera, ko je razlivala mesečina svojo milo svetlobo po naravi,« piše Beethovnov prijatelj, »sva hodila z mladim umetnikom po ulicah mesta Bonna.«

»Mir!« reče Beethoven in se ustavi pred neko revno kočjo. »Poslušaj! Kaj slišim? To je iz neke moje sonate. Res lepo igra.«

Igranje preneha in neki jokajoči glas pravi: »Ne morem več igrati. To je prekrasno, a tega, kar zdaj pride ne znam dobro. Kako bi bila srečna, če bi mogla vsaj enkrat na koncert v Köln.«

»Draga sestra,« reče drugi glas, »ne bo di žalostna zaradi tega. Dobro veš, da komaj plačujeva stanarino.«

»Vstopiva!« reče Beethoven. »Zakaj?« ga vprašam.

»Hočem nekaj igrati«, odvrne vznemirjeni prijatelj. »Čutim, da imajo tukaj občutek, dar in razumevanje. Hočem igrati in ona me bo razumela.«

»Oprostite,« reče, ko odpira vrata, »poslušal sem vaše igranje, pa nisem mogel drugače kot vstopiti. Glasbenik sem. Slišal sem, kaj ste govorili. Želel bi vam nekaj zaigrati.«

Mladenič, ki je krpal čevlje, ga je začuden pogledal in odgovoril: »Najlepša hvala, toda naš klavir je slab in tudi not nimava.«

»Nimate not?« vzklikne Beethoven — »a kako ste, gospodična, — ah oprostite,« je tiho dokončal, ko je opazil, da je dekle slepo... »Vi torej igrate po posluhu? Kje ste pa slišali glasbo, če ne hodite na koncerte?«

SRCE EVROPE - PATER PIRE

Pred enajstimi leti je belgijski dominikanski redovnik pater Pire začel svoje človekoljubno delo v korist beguncev. Njegove ustanove so imenovali »Srce Evrope«. Francoska vlada je še na poseben način priznala delo tega velikega apostola ljubezni in ga odlikovala z redom Častne legije. Prav tako so ga navdušeno podprli tudi drugi francoski višji krogi; pa tudi druge države niso zaostajale s podporami in priznanji.

Dobrodelna Pire-ova ustanova »Begunska pomoč« skrbi predvsem za domove ostarelih in za delo nezmožnih beguncev. Ta križarska vojna ljubezni združuje v istih idealih več kot 50 tisoč ljudi ne glede na vero, ideologijo ali narodnost. Tako so v odborih teh ustanov združene v bratskem duhu osebe vseh narodnosti, veroizpovedi in političnih struj.

Razumljivo, da je pater Pire pri tem svojem velikem delu iskal zaslonbe tudi pri najvišjih mednarodnih političnih ustanovah in ne zastoj. V priznanje za veliko in nadvse pomembno delo, ki je v korist človeštvu, je bila patru Pireu dodeljena tudi najvišja nagrada in priznanje: Nobelova nagrada za mir.

Pire-ova dobrodelna ustanova ščiti predvsem tiste, ki si niso mogli ustvariti normalnega življenja v tujih državah. To so predvsem intelektualci, stari in bolehní, pohabljeni, člani številnih družin. Teh nesrečnih je še vedno blizu 300 tisoč, ki so primorani ostati v Evropi, ker nobena država noče prevzeti bremena teh brezpravnežev, od katerih bi ne imela nobenih ekonomskih koristi.

Na desetine tisočev teh beguncev živi še vedno po zasilnih stanovanjih. Če bi ne bilo »Srca Evrope«, bi še nadalje morali živeti v zagrenjenosti in pozabi vse dotlej, dokler bi jih ne uničilo pomanjkanje in zagrenjenost.

Begunska organizacija patra Pira stremi za tem, da vrne tem nesrečnim zaupanje, dom in družino, pa čeprav v tujini. Z vsemi sredstvi skuša lajšati njihovo težko bol. Poleg materialne pomoči jim skuša dati tudi moralno pomoč. Čestokrat je človek bolj potreben tople, dobrohotne besede kot pa kruha. Po tej organizaciji so čimbolj povezani z dobrotniki in sodelavci patra

Pira in v tem dobivajo ti brezdomci tolažljivo zavest, da niso na svetu od vseh pozabljeni.

Pater Pire je v svoji veliki skrbi in ljubezni do beguncev šel še dalje. Ustanovil je cela naselja, kjer skuša vrniti družinam njihovo dostojanstvo s tem, da jim oskrbi lastna stanovanja, družinskim očetom delo, otrokom pa varno zavetje pod toplim družinskim krovom. Saj so v begunskih taboriščih prav otroci najbolj prikrajšani na teh dobrinah.

Doslej je ta dobrodelna begunska organizacija zgradila že več takih naselij v Nemčiji, Belgiji in Italiji. V različnih državah skušajo avtonomne sekcije po svojih močeh podpirati te velikopotezne načrte.

»Srce Evrope« je pravzaprav »dopolnilo duše« Evrope, brez katere bi ona ne mogla živeti. Saj bi ji pri vsej njeni visoki diplomaciji manjkalo povezujoče in oživljajoče moči. Zato lahko rečemo, da predstavlja »Srce Evrope« solidarnost svobodne Evrope do Evrope molka in trpljenja.

Kongres filma na Dunaju

Katoličani se zlasti po drugi svetovni vojni vojni prav dobro zavedajo velike važnosti filma v sodobnem življenju. Morda je prav film postal poleg pisane besede in radia najmočnejši činitelj pri oblikovanju mišljenja širokih ljudskih plasti. V ta namen so katoličani ustanovili posebno filmsko komisijo, ki naj ocenjuje filme s katoliškega stališča in tako daje katoličanom navodila, da morejo biti v zadostni meri poučeni o vrednosti filmov, ki jih predvajajo. Ta komisija obstaja v skoraj vseh katoliških deželah in je že mnogo dobrega storila v akciji za dober film.

V prvi polovici meseca julija pa je bil na Dunaju mednarodni kongres katoliške filmske komisije. Iz 30 držav so prišli zastopniki katoliških komisij in to iz vseh delov sveta. Udeležili so se tega kongresa tudi zastopniki mednarodne kulturne organizacije UNESCO. Že leta 1938 je bilo določeno, da bo tak kongres na Dunaju, toda zaradi priključitve Avstrije k Hitlerjevi Nemčiji je moral izostati.

Sedanji kongres je bil pod pokroviteljstvom kardinala Königa, ki je pri otvoritveni sveti maši v pridigi pohvalil prizadevanja katoličanov za dober film. Poudaril pa je, da tudi v Avstriji narašča tendenca po slabem filmu, ki more povzročiti obilo moralnega zla vsemu ljudstvu. Kakor

Smrti izročeni - a rešeni

V tem poletnem času je kopalna sezona; vse išče le vodo, da se v njej ohladi in osveži od poletne vročine in telesno okrepi. Seveda je pa s tem povezano tudi mnogo nevarnosti; saj dnevno čitamo poročila o nesrečah v vodi.

Toda pričujoča zgodba nam govori o dogodku ob majhnem »vesoljnem« potopu, ko je pred leti reka Pad v severni Italiji podrla jezove in preplavila mnogo vasi ob reki.

Mala vasica Corné je bila že vsa pod vodo, le vrhovi dreves in strehe hiš so še mogle iz strašnega morja umazane in de-roče vode. Na eni izmed teh streh je bilo zbranih okoli šestdeset oseb, ki so klicale v meglo in v noč na pomoč. Med njimi je bila tudi mlada mati s komaj rojenima dvojčkoma v naročju. Poveljnik ognjegascv iz Turina, junaški Emil Bianchini je z motornim čolnom končno dosegel nesrečneže in na prošnjo vseh rešil najprej nesrečno mater z otrokoma. Toda voznja čez naraslo vodovje je bila strašna; dež je bičal v obraz nesrečnežev in pogasil svetilko, da je bilo le malo upanja na rešitev.

V tem dramatskem trenutku, ko je smrt gledala vsem v obraz, se je junaški poveljnik Emil spomnil na še nekrščena otroka. Z oblastjo, ki jo sveta Cerkev daje vsem v takem obupnem položaju, se je nagnil iz ladjice, zajel vodo ter krstil otroka z imenom, ki sta mu takrat prišla na um: Re-

Našim novomašnikom

Gospod, ki pot je in resnica,
v vinograd trdi kliče Vas,
da nad zlom bi zmagala pravica
in bi nastopil boljši čas.

Orožje božje vaša je oprava,
milost blagodejen dež;
naloga vaša vernih sprava,
dobrota prava le utež.

So plevla polne njive
rojakov naših tod.
Žrtve vaše ljubeznive
zasadile bodo plod.

Mladina čaka polna upov,
da delo vaše bo sledila
in očetno zemljo strupov
smrtonosnih oprostila.

Čaka narod božje hrane
za srcá duhovnost,
besede, v Bogu zbrane,
ki višja vodi jo modrost.

Ljudstvo gleda verno
v vas pastirje božje črede,
ki že z večerno zarjo
zre v jutranje zvezde.

Zveličar sam je z vami
v boju za Boga.
V stiskah niste sami,
Marija vso pomoč vam da.

so namreč v preteklem stoletju bile delavske množice izpostavljene brezvestnemu izkoriščanju liberalnega kapitalizma glede materialnih dobrin, tako je danes zlasti mladi rod ogoljufan po slabih filmskih izdelkih v duhovno-moralnih dobrinah. Če se pravočasno ne bo zaustavil razmah slabega filma, bodo številni bodoči rodovi čutili silno moralno škodo, katera bo imela hude posledice za ves narod.

Referent za filmska, radijska in televizijska vprašanja pri avstrijskih škofijskih konferencah gradiščanski škof dr. Stefan Laszlo je otvoril kongres in v uvodnem govoru med drugim poročal, da se v Avstriji pripravljajo nova zakonodaja o filmu; v tem zakonu je tudi določba, ki predvideva, da bo določena starostna meja za obisk filmov z oznako »za nedoletne prepovedano« dopolnjeno 18. leto. Pri tem se je skliceval na dejstvo, da so že celo sami filmski industrialci predlagali, da se naj starostna meja »mladoletnosti« dvigne od 16. vsaj na 17. leto.

Tudi avstrijski prosvetni minister dr. Drimmel je govoril na kongresu o državni zakonodaji v odnosu do problema »mladina in film«.

Letošnji mednarodni katoliški filmski kongres je bil pod geslom: »Mladina — film — javnost«.

nato in Renata. Ko so srečno dospeli do kopne zemlje, so otroka in mater nemudoma odpeljali v bolnico.

Poveljnik Emil Bianchini je takoj hitel ostalim nesrečnežem na pomoč, katere je vse srečno rešil. Ve utrujen in poln srečne zavesti, da je storil dobro bližnjemu, se je vrnil v Turin. Mnogokrat je tudi še pozneje mislil na mala Renata in Renato; tudi pozvedoval je za njima, a vse zaman; v tisti strašni noči namreč ni bilo časa, da bi povpraševal mater za njihovo rodbinsko ime.

Preteklo je zopet nekaj let in plemeniti Emil je že skoraj pozabil na dogodke ob reki Pad. Nekega dne pa je dobil med vsakdanjo pošto razglednico, na kateri sta bili z okorno otroško pisavo zapisani dve imeni: Renato in Renata. Emil je bil ves presrečen. Nakupil je igrače in se s prvim vlakom odpeljal proti Rovigu. Tu je res našel v mali vasici Corné srečno družino Angela Balla, katero je rešil gotove smrti. Našel je pa tudi dva »krščenca« Renata in Renato, ki sta ga gledala z velikimi, otroškimi očmi, ne da bi se zavedala, da dolgujeta njemu življenje.

Dobri Emil je preživel s srečno družino dva dni in pripovedovanja ni bilo ne konca ne kraja. Od vseh strani so prihajali ljudje in se mu zahvaljevali za njegovo junaško pomoč v dnevih groze in smrti.

P * I * S * A * N * O * * B * R * A * N * J * E

Izseljeni so bili . . .

14. aprila je preteklo 18 let, odkar sta pri nas narodna mržnja in nestrpnost sprožili izseljevanje slovenskih družin. Da, 18 let je že poteklo, toda, mi, Slovenci, se še spominjamo krivic, ki so jih tedaj morali prestati naši očetje in matere. Večina naših staršev je morala zapustiti domovino in se naseliti v taboriščih v tujini. Vsakemu so obesili kakor psu okoli vratu ploščico, na kateri je bila vtisnjena številka, tako da se nihče ni mogel »zgubiti«, se pravi pobegniti. Gonili so naše očete in matere v spremstvu stražnikov od taborišča do taborišča — od ječe do ječe.

Prisiljeni so bili delati. Za delo, opravljeno z žuljavimi rokami, pa so dobivali namesto plače pogosto udarce po hrbtu. Utihnula je slovenska beseda — slovenska molitev. Za vsako slovensko besedo je padel bič po hrbtu Slovenca, starca in starke, očeta, matere in otroka . . . Marsikateri oče je žrtvoval svoje življenje za zvestobo svojemu rodu. Znali so ceniti materinščino, v izgnanstvu so še posebno bridko občutili, kakšen zaklad za narod in za posameznika — je — svoboda! Da! Kaj bi bili tedaj dali, da bi smeli vsaj neovirano govoriti materin jezik! Iz očetovega dnevnika povzemam nekaj pesmi, ki nam tolmačijo čustva izseljencev ob prvi obletnici izgnanstva, ko so trpeli — trpeli za svoj narod!

NAŠE IZGNANSTVO

Daleč tam je zdaj dežela,
kjer mama mi je pesmi pela.
Učila tam me je lepo —
Boga ljubiti, narod in pa njo.

V duhu le mi je mogoče,
da vidim še, kako moj oče
delal tam je in se trudil,
ker v hiši red nad vse je ljubil.

Dom urejen smo tam imeli,
prebivali v hiši beli,
kjer pesmi je odmeval glas,
in blagoslov je spremljal nas.

Pa vstali hudi so ljudje,
temné bilé so njih želje,
da strli bi nam srečo to
in vzeli tudi še zemljo.

Pa pride neki dan povelje:
izginite nam brž s te zemlje,
tu drug odslej bo gospodaril,
ne več Slovenec zemlje kvaril!

Objela žalost je srce,
zbudila slutnje nam temne.
Solzé so lile iz oči,
ko dom smo svoj zapuščali.

Ko da zločinci bi bili,
tako so nas zastražili.
Pa greh je naš edini ta,
da mati je nam Slovenka b'la.

V tujem svetu zdaj živimo,
s ponosom v srcu vse trpimo,
ker trdno smo prepričani,
da dan vstajenja daleč ni.

TOLAŽBA

Predrage sestre vé in bratje,
ki ste bili prisiljeni,
pustiti dom svoj in zemljó,
ki z znojem ste pojili jo!

Zdaj pusta vam je domovina
in mrzla, trda je tujina,
ki nima čuta ne srca,
za bol trpina našega.

Usoda hujša ni nobena
od te, ki nam je naložena.
Srčno jo moramo nositi
in križev pot za rod hoditi!

Kot v ognju preizkusi se zlato,
zvestoba naša zdaj se skuša prav
Ne bo nas strla kruta pest nikoli,
ker Bog je z nami v naši boli!

Glavó pokonci, pogum velja,
saj čas rešenja našega
iz dneva v dan se približuje,
svobóde sreča se nam kujé!

V svoji stiski pa so se naši očetje in matere zatekali k Mariji, Kraljici in zaščitnici Slovencev. V duhu so jo častili na Brezjah, Višarjah in pri Gospe Sveti . . . Marija pa jim je tudi pomagala. Dajala jim je moč, da so vztrajali v zvestobi do svojega naroda, nam mladim v zgled. Zato so se v tej veliki stiski zatekli k mogočni priprošnjici in jo prosili pomoči. Mariji in vsem svetnikom v čast so zložili posebne litanije.

LITANIJE SLOV. NARODA

Nebeški vladar in sodnik vseh narodov, milostno poslušaj najgloblje prošnje slovenskega naroda, ki kliče k Tebi v strašni stiski!

Gospod usmili se slovenskega naroda — usmili se nas!

Kristus usmili se slovenskega naroda,
Gospod usmili se slovenskega naroda,
Bog Oče, ki si vse narode ustvaril, — usmili se nas!

Bog Sin, ki si vse narode odrešil,
Bog Sv. Duh, ki si na binkoštno nedeljo vse jezike posvetil,

Sv. Trojica, en sam Bog, ki te slovenski narod časti že nad 1000 let,

Jezus, Odrčenik sveta,
Jezus, kralj vseh narodov,
Jezus, zmagovalc peklenskih sil,

Marija, upanje pregnancev in beguncev, — prosí za nas!

Marija pomagaj, upanje ujetnikov,
Marija pomagaj, upanje obupajočih,
Mati božja, ki te častimo na Brezjah,
Mati božja, ki te častimo pri Gospe Sveti,
Mati božja, ki te častimo na Ptujski gori,
Mati božja, ki te častimo na Sveti gori,
Mati božja, ki te častimo,
Tolažnica žalostnih,
Mati trpečih,

Kraljica Slovencev,
Sv. Mihael, branitelj katoliške Cerkve,
Sv. Rafael, zaščitnik izseljencev,
Sv. angel varuh slovenskih dežel,

Sv. Jožef, mogočni priprošnjik v najhujši stiski,
Sv. Jožef, varuh preganjanih,
Sv. Juda Tadej, pomočnik tistih, ki že obupajo brez vsake nade,

Sv. Severin, škof in mučenec panonski,
Sv. Viktorin, škof in mučenec ptujski,
Sv. Maksim, škof in mučenec ljubljanski,
Sv. Modest, blagovestnik koroških Slovencev,
Sv. Mohor in Fortunat, mučenca oglejska, — prosita za nas!

Vsi slovenski mučenci, ki ste trpeli na slovenski zemlji, — prosite za nas!

Vsi sveti misijonarji Slovencev,
Vsi slovenski redovniki in redovnice, ki ste slovenski narod k Bogu vodili,
Vsi slovenski svetniki in svetnice, ki so vam svetišča na slovenski zemlji posvečena,
Vsi krstni zavetniki Slovencev,
Vsi zveličavni škofje, duhovniki in redovniki slovenski,

Vsi verni očetje in matere, ki v Gospodu počivate,

Vsi slovenski nedolžni otroci, ki Ga z angeli molite,

F. S. Finžgar

KVARTOPIRČEV SIN

Živel je kmet, ki je bil kvartopirec, kar je skupil vse je zakvartal, da bilo doma komaj za sol.

Zgodilo se je, da je peljal iz mlina meh moke. Pa se je ustavil pred krmo, stopil vanjo in moko zakvartal. Celó tako je bilo, da je gnal voli na semenj in spotoma oba zakvartal. Namesto denarja je prinesel domov le vrv, na katero sta bila otvezena vola. Začel si je pomagati z dolgovi, ki jih ni vračal. Zato so pritisnili posojevalci nanj in terjali denar. Kmet je žalosten hodil po polju in premišljeval, katero njivo bi prodal, da bi terjalce utolažil. Kar stopi preden imeniten gospod, kakor bi bil iz tal zrasel.

»Zakaj si tako žalosten?« ga gospod prijazno nagovori.

»Kaj bi ne bil, ko me tarejo dolgovi. Prodati bom moral njivo.«

»Bodi pameten in ne prodaj! Če meni prodaš to, kar ne veš, da imaš, ti dam denarja, da plačaš vse dolgove.«

Kmet ga je gledal in se čudil.
»Čez trideset let šele pridem tisto iskat.«
»Čez trideset let šele?« se je kmet še bolj čudil.

»Nič prej!«
Zadolženi kmet kvartopirec je pomislil: Kje že bom čez trideset let? Otrok nimam in če mi odnese pol hiše, naj jo le.

»No, ali udariva?« mu je molil roko prijazni gospod.

Kmet je udaril, gospod mu je nabrenkal denarja, da bi poplačal vse dolgove in še ostalo bi mu.

Ko se je kmet, vesel kupčije, komaj dvakrat prestopil po ozarah, je gosposki človek izginil, kakor bi se bil v zemljo vdril. Kmeta je pretreslo: Če ni bil sam hudič? Še in še se je oziral za tujim gospodom. Ne sledu ne smradu ni bilo več o njem. Spet ga je spreletel strah. Ko je pa začutil

Pomagaj Gospod slovenskemu narodu v njegovi največji stiski, — prosimo Te usliši nas!

Ohrani nam edino pravo katoliško Cerkev!
Ohrani in utrjuj slovensko duhovništvo!
Ohrani našo lepo slovensko domovino in naš materin jezik!

Vrni naše slovenske duhovnike!
Vrni naše izgnane brate in sestre!
Zberi razkropljeni slovenski narod!
Daj, da se spet po naših cerkvah opravlja sv. maša!

Daj, da bo Jezus spet prebival v vseh naših taboriščih!

Daj, da bodo naši bolniki spet mogli prejemati sv. popotnico!

Daj nam duha krščanske ljubezni in edinosti!

Daj, da po sedanjem trpljenju doživimo versko in narodno vstajenje!

Jagnje božje, ki odjemlješ grehe sveta, — prizanesi slovenskemu narodu!

Jagnje božje, ki odjemlješ grehe sveta, — usliši prošnje slovenskega naroda!

Jagnje božje, ki odjemlješ grehe sveta, — reši slovenski narod!

Zbral M. I.

v žepu denar, je zamahnil z roko in se dobre volje vrnil domov. Vse dolgove je poplačal in še pri igri je dobival.

Ni še preteklo leto, dobi kmet sinčka. Še malo nista z ženo pričakovala. Predolgo sta bila brez otrok. Zato je bila žena od silne vesela, mož pa se je kar zakrnil od žalosti. Ko ga je žena izpraševala, zakaj ni vesel tako lepega fantička, ji je dolgo dolgo skrival. Nazadnje je vendar ves potrj razodel:

»Žena, še pred rojstvom sem fantička prodal hudobi. Čez trideset let pride ponj.« Kadar koli je potlej mati sinu — Vide mu je bilo ime — rezala kruh, je jokala. Vide jo je izpraševal: »Mati, zakaj jokate?«

Mati se je izgovarjala: »Videk moj, srce me boli.« Ni mu povedala.

Oče je preudarjal, kaj bi s sinom, kako bi ga otel? Ker je bil sinček zelo bistre glave, ga je dal v šolo. »Za jezičnega dohtarja naj se izuči. Morda se otme.«

Sin je šel v šolo in se kot dohtar vrnil domov. Tedaj ga je oče poklical in mu povedal: Tako in tako je s tabo. Sin je hodil zamišljen krog hiše. Nekega dne reče očetu: »Že vem! Daj mi iskrega konja. V drugo cesarstvo pojdem, kjer me nihče ne izsledí.« Oblekel se je za viteza, zasedel konja in odjezdil.

Srečno je prišel čez mejo in sklenil, da pojaha naravnost na cesarski grad in se ponudi cesarju v službo. Ni spak, da bi ga ne sprejel, ko je bil tako učen in močen. Kakor nalašč za cesarsko službo.

Ko tako sam vase zatopljen jaha dalje, ga zaloti sredi gozda trda noč. Pot se je kar izgubila, konj se je spotikal ob korenine. Vid je razjahal in peš hodil in brodil po gozdu. Ko pride do visoke skale, se mu posveti iz temne votline drobna lučka. (Dalje prihodnjic)

Visoška kronika

3. Dr. Ivan Tavčar

»Da si zapomniš, kdaj si kradel!« S temi besedami je pograbil furlansko ostro sekirico, katero je bil nekdo pozabil na stolu. Zamahnil je z njo in mi odsekal polovico malega prsta, da je kri porosila v gostih kapljicah mizo, kakor da je padel rdeči dež po nji. Zasukalo se mi je v glavi, zavrtela sta se okrog mene miza in strop in Kristus v kotu.

Ko sem se zavedel, sem se zvijal na klopi in ubogo obsekano ročico sem stiskal med noge; srajčica, obutev in nogavice nad njo — vse je bilo krvavo!

V hiši se je bila nabrala družina. Mati je slonela pri peči ter padala iz omedlevice v omedlevice. Ko je začela moj jok in očetovo kričanje, si je ravno spletala lase. Z razpletenimi lasmi je torej prihitela v hišo in sedaj je omagovala pri peči. Kako so že bili sivi ti lasje in kako je bil prepadel njen obraz!

Dekla Mica je namakala predpasnik v loncu ter brisala z njim mater po čelu in licih, da bi jo spravila k življenju. Mala dekla in volar sta glasno molila. Pastir

Tonček pa je tulil, kakor bi ga kdo z brezovcem tepel.

Oče je še vedno stal pri mizi in tiščal sekirico v svoji desnici. Hlapec Lukež, o katerem se je govorilo, da je bil z očetom v nemških vojnah, je stal brez straha pred njim. Gledala sta se ko dva gada, oko v oko. Oba mogočnih udov, in moč sta imela, kakor jo ima v plug vprežena živina!

»Polikarp,« je ukazal ostro, »deni jo iz rok! Bog nama grehe odpusti: otroke smo morili po Švabskem in po Saksonskem, — tukaj jih ne boš več! In še celo ne, če so bili rojeni iz tvojega telesa!«

Družina se je spustila v krik, brat Jurij pa je ležal na tleh ter se ondi valjal v joku in stoku.

»Položijo jo iz rok,« je ponavljal Lukež, »sicer se ti s silo uprem in naj si ti desetkrat moj gospodar! Kdo ti je pomagal takrat, ko ti je hotel glavo razklati švedski kirasir? Kdo mu je prestrelil vrat, da si ostal pri življenju? Na to misli, pa bodi človek in ne živina, Polikarp!«

Pri tisti priči je vrgel oče sekirico pod klop, dvignil obe roki, ju pritisnil h glavi ter pri tem — pobegnivši iz hiše — tako grozno in grdo zakričal, da ne vem, sem li še kdaj pozneje slišal tak krik.

Pač, enkrat sem ga slišal! Že vem! Pri Luzzari je bilo. Vodil nas je gospod Eugenius, in Francoze smo topli. Pred našo vrsto je skakljal mlad kornet in s svojo halebardico kazal na sovražnika. Pa je v hipu padel in se valjal po prahu! Takrat sem čul ravno tak krik, ker je bil strel iz topa zdrobil in odtrgal kornetu obe nogi!

To se mi je pripetilo, ko je teklo 1673. leto po rojstvu našega Gospoda Zveličarja.

Kos odsekanega mojega prsta je mati Barbara skrivoma in tajno zakopala na pokopališču pri cerkvi sv. Martina v Poljanah. Vse skupaj pa ni ostalo tajno. Družina je sicer molčala, a počasi je nekaj vendarle prišlo na dan, in raznesla se je govorica, da je nekdo na Visokem, ki je že pokopan, ki pa še vendar hodi živ okrog.

Bil sem dolgo časa bolan. Dvanajstletnega otroka šibko telesce ni moglo prenesti nečloveškega in grdega ravnanja. Polastila se me je slabost in me je mučila nekaj tednov grda bolečina. Rešila me je molitev — cela hiša je molila zame — a gotovo mi je pomagalo tudi mazilo, katero je prinesel Lukež iz nemških vojn. Drugim ga je prodajal za drag denar, materi pa je odstopil neznanostno kepico za božje plačilo, ker

je imel usmiljenje z mano, ko mi je bila vsekana težka rana.

S tem zdravilom me je mati, če se mi je mešalo od vročine in bolečine, mazilila pod pazduho dve noči zaporedoma. To maziljenje mi je gotovo služilo v korist, ker je bilo mazilo skuhanoma večinoma iz človeške masti — katera se je v nemški vojni lahko dobivala — vmes pa se je kuhaj bel las iz repa mlade mačke, katera je bila črna po vsem telesu.

Bog ima svoja pota, če hoče grešnika ozdraviti. Živimo v časih, ki so prokleti in hudobni in na vse strani grozni, najsi je že tudi preteklo veliko časa, odkar so sklenili mir na Nemškem in z njim končali vojno, katera je trideset let divjala po pokrajinah, od nas oddaljenih in po Martinu Lutru v krivo vero zapeljanih. V takih časih mora Gospod Jezus posegati po vseh sredstvih — in najsi je človeška mast — če nam bodi pomagano!

Kakor zapisano, sem ležal dolgo časa bolan in v bolečinah. Skaljena je bila zavest mojega telesa, da sem ležal kakor v spanju, ki ga prepletajo hude sanje.

(Dalje prihodnjic)

Pri nas na Koroškem

Del 'jezuitske kasarn' se je podrl

(Nadaljevanje s 4. strani)

ohraniti arkadni hodnik, ki je menda umetniška posebnost. Sonce in dež pa sta naprej opravljala svoje razruševalno delo in razpoke v zidovju so naraščale. Končno se je zaradi naraščajoče nevarnosti prejšnji teden le delo začelo. Firma Nagele iz Krive vrbe je začela poslopje rušiti z notranje strani. Najprej so z debelimi jeklenimi vrvmi, navezanimi na močne traktorje potegnili ostreže na tla v dvorišču, nato so na isti način vlačili cele kose zidovja. Brez sunkov seveda ni šlo in to je spravilo tudi zunanji zid ob ulici Lidmanský v giba-

Tekstilni velesjem v Dornbirnu

Od 5. do 14. avgusta bo v Dornbirnu na Predarlškem spet vsakoletni tekstilni velesjem, ki si je pridobil mednarodni sloves in je za avstrijsko tekstilno industrijo njeno izložbeno okno in obenem njeno okno v svet.

Na tiskovni konferenci v Celovcu je znani tekstilni industrialec dipl. trg. R. Homburg v kratkih potezah orisal gospodarsko strukturo Predarlške, te najbolj zapadne zvezne dežele Avstrije, ki je središče avstrijske tekstilne industrije že izza časa habsburške monarhije. Takrat je Predarlška industrija zalagala ves obsežni trg, ki ji ga je nudila podonavska skupnost narodov, po prvi svetovni vojni pa se je morala preusmeriti. Te spremembe so bile združene z velikimi težavami in so zahtevale velike investicije. Toda skupni napori predarlških tekstilnih industrij ter delavcev so premagali tudi te težave. Značilno je, da je še danes večina tekstilne industrije na Predarlškem organizirana v družinskih podjetjih.

Po drugi svetovni vojni so nastopili novi problemi, predvsem zaradi velikega tehničnega napredka, ki je pospešil avtomatizacijo obratov ter omogočil zmagoviti prodor umetnih vlaken. Kljub hudi mednarodni konkurenci se je predarlška industrija po zadnji vojni zelo razširila in se uveljavila na evropskem ter prekomorskih tržiščih.

Štirje so stebri predarlškega gospodarstva: poljedelstvo, tujski promet, proizvodnja električne energije in tekstilna industrija. Od 70.000 delavcev na Predarlškem jih je 21.000 zaposlenih v tekstilni industriji. V zadnjih letih pa Predarlška občuti veliko pomanjkanje delovnih sil, kajti sosednja švica, kjer prav tako vlada pomanjkanje delovne sile, vabi izučene delavce preko meje, in v zadnjem času tudi Zapadna Nemčija. Da si zagotovi potrebno delovno silo, predarlška tekstilna industrija kolikor mogoče izboljšuje materialni položaj delavstva, obenem pa skrbi za njegovo strokovno izobrazbo. V ta namen je bila ondi ustanovljena Tekstilna šola.

Nato je prizadeveni tiskovni šef Dornbirnskega ve-

Kako zaklati in snažiti perutnino

(Nadaljevanje s 5. strani)

biš za pometanje moke ali za mazanje modelov in pločevin. Oskubljeno gos ali raco, ki še ni popolnoma čista, zmooči, potresi s kolofonijo, polij z vrelo vodo in čisto oskubi. (Mlade gosi ali race ni treba potresati.) Odreži ji vrat, pri tem pa porini kožo nazaj, da lahko odrežeš kost globoko pod kožo. Odreži tudi perutnice do prvega člena; potegni gošvo ven in sezi kolikor mogoče daleč, da odločiš srce in jetra. Potem jo prereži še zadaj počez in potegni čreva in želodec. Košček debelega črevesja naj ostane pri želodcu, ki ga prereži na tisti debeli strani, kjer se ga drži črevo, katerega tudi prereži in z želodcem vred osnaži. Prav previdno potem vzemi jetra z žolčem. Pazljivo odstrani žolč od jeter, da se ti ne razlije, ker bi potem jetra bila grenka in neporabna. Gosja jetra visoko cenijo in so tudi najboljša, toda biti morajo popolnoma sveža; zato jih porabi, kakor hitro mogoče. Izrezati moraš tudi kepec pod repom, črevo pod repom in noge pod kolonom, katere olupiš in porabiš z vratom in perutnicami vred za obaro. Obesi potem gos ali raco na zračen prostor za en ali dva dni, pozimi tudi za dalj časa. Pol dneva preden gosko pečeš, jo deni v slano vodo, 1 uro pred pečenjem pa vodo odlij in zopet posoli. Mast, ki je bila pri goski in črevih, operi in scvri ter porabi za obaro ragu ali sekanico. Posebno dobre goske so tri do štiri mesece stare, race pa že lahko porabiš, ko so dva meseca stare. Uležati se morajo več kot pol dneva, največ en dan.

Dobro je peči mlade goske ali race v presnem maslu.

nje, in stena ki je na notranji strani zgubila oporo, padla na cesto.

Na srečo zadeva ni zahtevala smrtnih žrtev, je pa kričež opomin vsem prizadetim uradom. S podiranjem „jezuitske kasarne“ so tako dolgo odlasali in čakali, da se jim je takorekoč pred nosom zrušila sama; pri nekdanji stari semeniški cerkvi, kjer je bila ob nedeljah slovenska služba božja, dobrih sto metrov v stran, pa se jim je pred dvema letoma tako mudilo, da so morali še povsem močno zidovje rušiti z električnimi vrtalci, potem ko traktorji z jeklenimi vrvmi niso mogli razmajati trdnih zidov. Manjka še samo, da bi kdo oba dogodka navedel za dokaz, kako vzorno pri nas na Koroškem skrbijo za — varnost slovenske manjšine.

lesejma dr. A m m a n n podal glavne značilnosti letošnjega velesjema, ki bo stal v znamenju sintetičnih vlaken. Na razstavišču v Dornbirnu se bo letos sestala vsa večja podjetja umetnih vlaken v Evropi s svojimi najboljšimi proizvodi. Prav tako bo bogata izbira tudi v volnenih izdelkih ter drugih blagovnih skupinah. Poleg razstavljalcev iz vseh osmih zveznih dežel Avstrije, med katerimi sta tudi dve firmi iz Koroške, se udeležujejo velesjema še razstavljalci iz naslednjih držav: Zapadna Nemčija, Vzhodna Nemčija, Francija, Italija, Švica, Liechtenstein, Švedska, Danska, Nizozemska, Belgija, Anglija, Irska, Čehoslovaška, Kanada in Združene države.

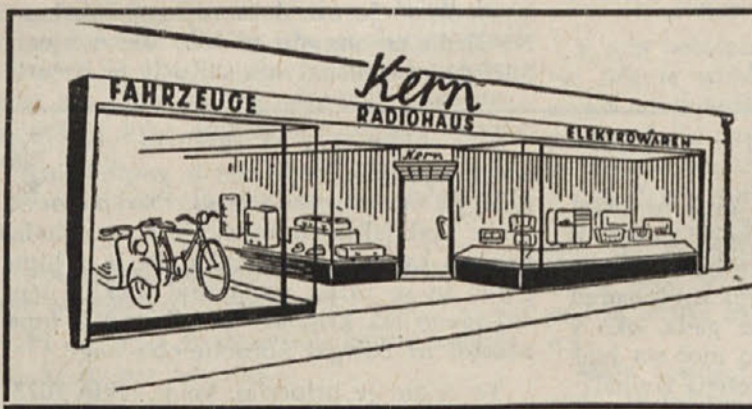
ROJAK IZ NEMČIJE piše:

Z veseljem prebiram »Naš tednik - Kronika« iz delopusta v delopust. — Kako zanimiv je »Politični teden«! Saj ima človek končno le v pravem delopustu ali v nedeljno opoldne čas za to. »Slovenci doma in po svetu« so vse hkrati: informiranje in vzpodbuda, ki pokaže kako smo Slovenci navkljub vsemu sposobni in da se ne borimo samo za vsakdanji kruh. Čeprav vam je koroškimi Slovincem dom v Avstriji, ste z nami vred v zapadnonemški državi — Slovenci. Rad prebiram Frana Erjavca zapiške o koroških Slovincih. »Naš tednik« je list, iz katerega veje pravi duh. Prinaša nam, kar je zares pravo, pristno, a ne samo nam, temveč tudi Slovincem onkraj velike luže, tistim, ki so jo prešli. V duhu »manifestacije dobre volje« koroške slovenske mladine pozdravljam, ker čutim v delu mladine neko toplino in radost, stopanje v življenje! Zahvaljujem se za »Tednik« in prisrčno pozdravljam! — J. V., Freiburg i. Br.

Ameriška mornarica je pred trebnje saje so stale komaj pet do-

kratnim preskusila vrsto sredstev larjev. za umetni dež in za razganjanje oblakov. Pri sedmih poskusih so šele pred nekaj leti so prepo-

v dobre četrt ure razpršili dežev- vedale francoske in belgijske ko- lomialne oblasti v svojih afriških od zgoraj potresli z drobcji saj. posestih prodajo deklet pod 14. leti. Zaradi tega so začele cene na valji pet velikih oblakov in sicer glavnih tržiščih v Mekki, Riadu in drugih arabskih mestih rasti.

OBLEKE - HLAČE - SRAJCE
po ugodnih cenah
pri
WALCHER
Klagenfurt, 10. Oktoberstraße

Radio aparati
Šivalni stroji
Kolesa
V VELIKI IZBIRI
Radiohaus
KERN
Klagenfurt, Burggasse
Ugodna plačila na obroke

Razprodaja blaga zaradi likvidacije

15 odst. popusta dobite pri nakupu vseh komadov pohištva

V MÜBELHAUS RUDOLF SLAMA

Klagenfurt, St. Veiterstraße 15

Po oblasteh odobrena razprodaja do 31. avgusta 1960

— K R A T K E V E S T I —

Dopustniki in letoviščarji iz mest bi naj pomagali pri spravitve žetve v Bolgariji, predlaga sofijski list »Rabotničko delo« in pripominja: »Na ta način bi si letoviščarji ne le telesno okrepili, ampak tudi opravili koristno delo.«

Zapad je kriv pakta Hitler-Stalin leta 1939, lahko bere strmeči bralec, ki zna rusko, v prvem zvezku knjige »Zgodovina vojne četla 1941-45«, ki je pred dnevi izšla v Moskvi. Zaradi »izzivalne dvolične igre zapadnih sil« je bil Stalin prisiljen skleniti pogodbo s Hitlerjem, pravijo sovjetski zgodovinarji. Vendar nekdo, ki je mogel Stalina h čemu prisiliti — namreč sovjetski zgodovinarji, šele po njegovi smrti seveda.

Vrček piva in posebno darilo je prejel 50.000-iti italijanski delavec, ki je po 1. januarju letos prišel v Zapadno Nemčijo na delo. Zaradi vedno večjega pomanjkanja delovne sile v zapadnonemški industriji se vlada trudi za pridobitev inozemskih delavcev. Misli celo na pridobivanje delavcev z Daljnega vzhoda.

Umrli je filmski igralec Hans Albers, v starosti 67 let. S tem je odšel s filmske pozornice ljubljene generaciji mladih moških in posebno žensk, kajti on je v nemškem filmu bil posebljen plavooki podjetni nemški Hans. Po rodu je bil sin nekega lastnika veleklavnice v Hamburgu. Začel je kot gledališki igralec in je doživel svoje prve uspehe v Molnarjevi igri »Liliom«. V filmu se ga še mnogi spominjajo ob strani Marlene Dietrich in Emila Janningsa v filmu »Plavi angel«. Interpretiral je med drugim tudi »Barona Münchhausena«. Zadnja leta je zopet nastopal v gledališču, dokler ga ni pred nekaj meseci bolezen priklenila na posteljo.

Sovjetske oblasti so izdale prvi potni list za vesolje in sicer neki Lidiji Kurnosovi. Ima številko ena ter pripombo: »Lahko pristane na vseh planetih.«

Citroenovim avtomobilskim tovarnam v Parizu je pisal neki Madžar, naj mu pošljejo nadomestne dele za avto »B-14« iz leta 1928, s katerim je prevozil doslej tri milijone 500.000 kilometrov.

NAPROŠENI SMO ZA OBJAVO:

Opozarjam, da bom vsakogar sodnijsko zasledoval, kdor bo razširjal neresnične vesti, da sem oddal polovico posestva neupravičenim osebam.

Kdor se za to zanima in je upravičen, naj gre pogledat v zemljiško knjigo.

Jožef Vauti, pd. Vauti na Rutah, p. Pli-berk.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PONEDELJEK, 1. 8.: 14.00 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Slovenske pesmi in melodije. 17.55 Pomenek z ženami. — TOREK, 2. 8.: 14.00 Poročila, objave. — Pod domačo lipo... — SREDA, 3. 8.: 14.00 Poročila, objave. Domači vrt. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 4. 8.: 14.00 Poročila, objave. — Metulj, ti ljubljenc si rož in trav... — PETEK, 5. 8.: 14.00 Poročila, objave. — Iz domačih gajev. — SOBOTA, 6. 8.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — 18.15 Brž skrbi, nadloge v kraj... — NEDELJA, 7. 8.: 7.30 Duhovni nagon. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Filmska ocena

ZNAKI ZA OCENO FILMOV: I = priporočljiv za vse; Ia = priporočljiv za odrasle in zrejšo mladino; II = za vse; III = za odrasle in zrejšo mladino; IV = le za odrasle; IVa = za odrasle s premislekom; IVb = za odrasle z resnim premislekom; V = odsvetujemo; VI = odklanjamo; + ga priporočamo; ++ film je res vreden, da si ga ogledamo.

Bistrica v Rožu

Sobota, dne 30. 7.: Der Vampir von Notre Dame (V). — Nedelja, dne 31. 7.: Das hab' ich in Paris gelernt (IVa). — Sreda, dne 3. 7.: Mit Blut geschrieben (IV).

Borovlje

Sobota, dne 30. 7.: Der grosse Regen (IV). — Nedelja, dne 31. 7.: Die schöne Lügnerin (IIa).

Št. Jakob v Rožu

Sobota in nedelja, dne 30. in 31. 7.: Münchhausen in Afrika (III). — Sreda, dne 3. 8.: Fahr zur Hölle (IVa). — Petek, dne 5. 8.: Träume von der Südsee.

Pliberk

Sobota in nedelja, dne 30. in 31. 7.: Das Wirtshaus in Spessart (III).

KLAGENFURT, 10.-Oktoberstraße
(neben Kino Prechtl)

Knittak

Šivalne in pletilne stroje

Grundner

KLAGENFURT, WIENER GASSE 10
POLEG MESTNE CERKVE

Najnovjše kmetijske stroje, štedilnike, pralne stroje. Gospodinske potrebine

ugodno in na obroke pri

HANS WERNIG

KLAGENFURT, Paulitschgasse (Prosenhof)

Največja izbira!

Najnižje cene!

Letno blago in perilo pri

L. Maier

Klagenfurt

Alter Platz 35